

Södertörns högskola | Institutionen för kultur och lärande

C-uppsats 15 hp | Medie- och kommunikationsvetenskap C | HT 2014

Verklighetsflykt genom Paradiset

– En kvalitativ receptionsstudie av Paradise Hotel

Av: Sofia Augustsson

Handledare: Staffan Ericson

Abstrakt

Titel: Verklighetsflykt genom paradiset – En kvalitativ receptionsstudie av Paradise Hotel

Termin: HT 2014

Författare: Sofia Augustsson

Handledare: Staffan Ericson

Syfte: Studien ämnar undersöka vilka orsaker som finns för ett tittande på reality-serien Paradise Hotel. Detta för att sedan vidare undersöka om det finns en typ av verklighetsflykt och hur denna i så fall kommer till uttryck.

Teori: Den teori som ligger till grund för denna studie är användarstudier, eller ”Uses and gratification studies”. Denna visar hur människor väljer olika typer av medieutbud för att uppfylla behoven avslappning, intag av ny kunskap, social interaktion, avledning och flykt. Ett annat viktigt begrepp som utforskas är eskapismen, vilka typ av uttryck som finns samt hur dessa kan hittas i studien.

Metod/material: Undersökningen är baserad på en kvalitativ metod som bygger på fokusgrupp- och enskilda intervjuer.

Resultat: Mina resultat och analysen visar att det finns många gemensamma orsaker informanterna emellan som gör att de tittar på programmet. Dessa handlar om formatets uppbyggnad, den sociala interaktionen som finns tillgänglig i media samt den avslappning som programmet ger. Detta bevisade även att det fanns en tydlig verklighetsflykt som uttryckte sig på flera sätt. Det visades starkast genom en identifikation mellan informanterna och karaktärerna i serien, men också genom att informanterna drömde sig till viss del bort till en annan verklighet, en som påminner om livet i Paradise Hotel.

Kurs: Medie- och kommunikationsvetenskap C

Högskola: Institutionen för kultur och lärande, Södertörns Högskola

Termin: Höstterminen 2014

Nyckelord: Paradise Hotel, Reality, eskapism, verklighetsflykt, drömmande, identifikation

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1. Bakgrund	5
1.2. Vilka mediekkanaler?	5
1.3. Reality-genren	6
1.4. Genredefinition	6
1.5. Paradise Hotel	7
1.6. Varför receptionsstudier?	8
1.7. Bakgrundssammanfattning	10
2. Syfte	10
3. Frågeställningar	10
4. Tidigare forskning	11
4.1. Herta Herzog	11
4.2. Janice Radway	13
4.3. Annette Hill	15
5. Teori	16
5.1. Uses and gratification studies	16
5.2. Eskapism	18
5.3. Teorirefleksion	21
6. Material	21

7. Metod	22
7.1. Metodval	22
7.1.1. Individuella intervjuer	23
7.1.2. Fokusgruppintervjuer	23
7.2. Urval	24
7.3. Informanter	25
7.4. Genomförande	26
7.5. Etik	27
7.6. Metodreflektion	27
7.7. Analysmodell	28
8. Resultat & analys	29
8.1. Inläring av ny kunskap	29
8.2. Social interaktion	30
8.3. Avslappning	32
8.4. Verklighetsflykt	34
8.5. Annat	38
9. Slutsatser	45
10. Sammanfattning & Slutdiskussion	51
11. Käll- och litteraturförteckning	54
12. Appendix	56

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Människors livssituationer över världen ser väldigt olika ut. Det finns stora skillnader i välfärden, den tekniska utvecklingen och i frågor gällande mänskliga rättigheter. Detta gör att vi alla har olika förutsättningar och lever väldigt olika. Trots detta har vi ett band som förenar oss, oavsett bakgrund, och det är vår förkärlek till kultur, ofta populär, i form av konst, film och musik. Oavsett om vi lever i ett välfärdssamhälle eller i en fattig by i ett U-land är det hos de flesta människor ett nöje eller en trygghet att fly in i kulturen, som en tröst eller som ett sätt att uppnå något mer än vad man har i livet. Denna typ av flykt brukar omnämnas som verklighetsflykt och kan uttrycka sig på flera olika sätt, och anledningarna till att man använder sig av denna kan bero på ett flertal olika aspekter. Just dessa aspekter, vad som har drivit människor att söka sig till en annan verklighet genom kultur, har fascinerat forskare världen över och till följd av det har det gjorts många studier inom området (Tuan 1998). I takt med att samhället förändras och vi blir mer individualiserade och mer tekniskt kunniga, finner jag det intressant att undersöka hur verklighetsflykten infinner sig i dagsaktuell kultur. Finns det några skillnader jämfört med tidigare studier, och vilka är i så fall dessa? Vad beror dessa skillnader i så fall på? För att se hur verklighetsflykt infinner sig idag behöver vi gå in på djupet och se hur människor använder sig av ett visst medieinnehåll. Vi behöver titta på varför man väljer ett visst innehåll och hur ens behov tillfredsställs genom detta. Dessa behov kan handla om att man identifierar sig själv med en karaktär i en dokusåpa, tittar på en film i önskan om en flykt till en annan värld och tid, eller helt enkelt ett behov att fokusera på något annat än ens egen verklighet av flera olika anledningar. Först genom att titta på dessa aspekter hos olika individer kan vi säga något om hur människor idag använder sig av verklighetsflykt.

1.2. Vilka mediekanaler?

För att gå in på djupet och analysera människors beteendemönster har jag valt att specificera mig på en typ av medieformat. Eftersom Tv-tittande i dess olika former fortfarande är väldigt vanligt i Sverige och i världen är det ett relevant undersökningsområde. Vårt Tv-tittande har idag utvecklats och förändrats sedan televisionens start, vi har med ny teknik nu möjligheten att anpassa vårt tittande till vårt eget livsschema, vilket blir vanligare och vanligare (Bjur

2009). Detta har varit möjligt genom olika funktioner som play-tjänster och möjligheten att titta på filmer och serier via internet, som har blivit allt vanligare idag (Ahlström 2013). Trots denna utveckling är tv-mediet nästan lika dominerande som vid televisionens start (SVT 2014). Av denna anledning har jag valt att titta på hur verklighetsflykt infinner sig hos just ett tv-program, då televisionen fortfarande tar upp en stor del av människors vardagliga liv.

1.3. Reality-genren

Det finns en mängd olika programformat som är populära idag, men något som blivit allt vanligare och till följd av detta mycket omdebatterat, är reality-serier (Hill 2005). Uppväxten av reality startade redan när tabloid-tidningar växte på marknaden, då man såg hur högt intresset var för andra människors beteende, speciellt människor man kände igen sen innan. Det var denna utveckling i samband med att dokumentärfilmen växte sig stor under 1980 talet, som gjorde att reality-genren uppkom. Dessa två faktorer, i samband med ett högt intresse av populärkultur, skapade flera olika reality-serier (Hill 2005 s 15). Detta skedde under en tid då regleringen av kanalutbud minskade och kommersialiseringen hos stora medieföretag i utvecklande länder ökade till följd av fler aktörer på marknaden än tidigare. Även om tabloids ofta handlar om redan kända människor, ökade intresset för ”vanliga” människors annorlunda beteende genom dokumentärfilmen. Det höga intresset av ”vanliga” människors beteende är en av anledningarna till att reality-serier vuxit sig så stort (Hill 2005 s 14 f). Eftersom reality-serier idag har en dominerande plats i tv-tablån är denna genre intressant och dagsaktuell att undersöka i min studie (Tv.nu 2014).

1.4. Genredefinition

I och med att reality-genren växte fram från olika håll, är det svårt att fastslå en tidpunkt då genren uppkom. Ungefär lika svårt har det också varit att definiera vad reality faktiskt är. Många olika beteckningar har funnits på många olika format och mycket av svårigheterna har handlat om att gränsen mellan fiktion och fakta är väldigt suddig i flera fall. Men för att göra någon typ av begränsning använder jag mig här av Anette Hills definitioner från 2005, som jag anser även idag vara väldigt användbara, trots att nya format inom olika format skapats. Hill kom fram till att den mest traditionella definitionen av reality-tv var ”factual entertainment” (Hill 2005 s 42) vilket betyder att genren både visar något som faktiskt händer men att det är skapat för underhållningssyfte. Som man hör på ordet är det meningen att reality ska spegla en viss typ av verklighet, men i och med olika tv-format har detta mer eller

mindre varit sant. Ofta hävdades det att reality-serier skulle spegla en verklighet, medan vanliga spelserier med skådespelare och manus hade en helt annan roll och var fiktiv. Under 1990-talet växte sig genren som störst och sen dess har man mer och mer sett på genren som en blandning mellan fakta och fiktion (Hill 2005 s 24). Detta eftersom reality-tv har realismen från en dokumentärfilm men också är skapade för underhållningssyfte, vilket placerar genren utanför det helt realistiska (Hill 2005 s 20). Samtidigt är en dokumentärfilm inte helt och hållet fakta, eftersom man skapar en film, och väljer ut vad som är med i slutresultatet och kan vinkla denna på önskat vis. Det finns ofta en viss typ av budskap man vill få fram och dagens dokumentärer går mer och mer åt underhållning-hållet (Hill 2005 s 19).

Hill delar även in genren i undergenrer, och en av dessa är så kallade "realityshows", vilket är vad jag är intresserad av att titta på i min studie. Dessa typer av realityshower var vanliga redan 2005, genom exempelvis "Big brother", där tittarna får observera hur "vanliga" människor beter sig i olika sociala situationer där de tävlar om pengar. Denna undergenre gav inte bara höga tittarsiffror, utan var också otroligt omdebatterad på grund av formatets etik och moral. Ofta då som nu förknippas denna genre som smaklös och billig, men trots detta var tittarsiffrorna höga (Hill 2005 s 46). Detta showformat kan skildras på många olika sätt, och man kan tänka sig att Big Brother är ett av de grövre programmen. Det omoraliska som betraktas i programmet brukar handla om vad människor är villiga att göra för att skicka ut varandra (och därmed nå större chans att vinna prissumman). Det kan handla om allt ifrån att ljuga någon rakt upp i ansikten, spela på någons känslor eller att förnedra sig själv. Dessa typer av observations-studier kom från början från Norra Europa, men blev sedan även populära i resten av världen där de nu utvecklas hela tiden i olika riktningar (Hill 2005 s 24 ff).

1.5. Paradise Hotel

Idag är reality-genren "showformatet" fortfarande stort. Ett program som har funnits i Sverige i snart tio år, och som fortfarande sänds, är reality-serien Paradise Hotel. Serien ligger inom ramarna för ett "showformat", även om serien har en ny form av denna.

Paradise Hotel är en serie som vem som helst kan söka till. Ofta väljs ungdomar ut i ålder 18-25 med en jämn fördelning av tjejer och killar. De bor på ett lyxhotell i Mexiko där det tävlar om att stanna så länge som möjligt. Detta genom att spela ett socialt spel, och se till att vara

tillräckligt populär eller smart så man blir vald som partner i varje veckas par-ceremoni. Varannan vecka åker en kille ut, och varannan vecka en tjej, om inte något oförutsägbart händer (vilket det ofta gör). Man står alltid i par som kille-tjej, förutom den nya deltagaren som kommer in varje vecka och "bryter" ett par. Under perioden tvingas deltagarna göra vissa uppdrag som på olika sätt får konsekvenser för spelet. Deltagarna har under vistelsen tillgång till en stor mängd med alkohol vilket ofta triggar på konflikter och romanser.

Då jag ämnar studera hur verklighetsflykt infinner sig hos människor idag, är Paradise Hotel ett perfekt exempel att studera. Genom att vara en reality-serie med ett showformat, vilket är vad vi i Sverige tittar på mest, är det intressant att se om vi använder en sådan typ av serie för att fly in i något. Genom seriens struktur att visa hur "vanliga" människor beter sig, som uppenbarligen lockar många tittare, följer det sig spännande att se om tittarna använder Paradise Hotel som en typ av verklighetsflykt. Att programmet visar verkliga händelser men i iscensatta miljöer gör just frågan om verklighetsflykt ännu mer relevant; vill tittarna fly in i serie som påminner om en drömvärld, eller finns det andra anledningar till tittandet? Med tanke på att det är "vanliga" människor som sätts in i ett socialt spel, vilket tittarna ofta upplever på olika sätt i sitt eget liv, går det att kalla tittandet för en flykt, då det som visas kan påminna mycket om sin egen värld? Dessa frågor gör att just denna serie är ett spännande exempel att studera i förhållande till verklighetsflykt.

1.6. Varför receptionsstudier?

Det har gjorts ett flertal receptionsstudier på andra reality-serier men också ett flertal andra typer av studier på just Paradise Hotel. Man har i dessa tittat på genus i programmet, för att säga något om hur detta speglar den rådande hegemonin. Man har även gjort kvantitativa studier för att kunna generalisera vilka program som varit populära i samband med undersökningar där individerna har fyllt i vilka motiv de har för att titta. Även om sådana typer av studier definitivt säger något om varför dessa typer av program är populära, är det inte kompletta förrän vi lyssnar på tittarnas egna teorier och funderingar om sina motiv till dessa (Radway 1983). Det som saknas idag är just en receptionsstudie på Paradise Hotel, som kan komplettera de tidigare studierna som fokuserar på genus och popularitet. Först då kan vi säga något om programmet som helhet. Det säger oss inte tillräckligt mycket att endast veta den objektiva betydelsen av ett innehåll, exempelvis hur sändaren tänkt, utan vi måste veta

hur innehållet tolkats av den som engagerar sig (Radway 1983 s 56). Även Hill menar att kvantitativa studier inte räcker till för att studera varför det finns ett stort intresse hos ett visst program, utan man måste lägga tittarna och dess funderingar i förgrunden (Hill 2005 s 188). Därför vill jag göra en receptionsstudie med djupa intervjuer där jag verkligen lyssnar och lär mig av de jag intervjuar.

Många hävdar att man vi inte lär oss något av att titta på programformat såsom Paradise Hotel, vilket jag diskuterar mer i mina intervjuer med informanterna. Dock kan vi lära oss något av att prata med folk som tittar på sådana program. Uppenbarligen ser många på programmet och genom att titta på orsakerna som leder till tittandet kan vi också förstå varför folk gör detta. Om vi lär oss detta kan vi också säga något om tittarnas värld, och vad kan vara viktigare än världen man lever i? (Radway 1983 s 59) Om vi kan lära oss om motiven till en flykt in i ett tittande i denna typ av populärkultur, blir vi medvetna om vad sådana motiv bygger på. På så sätt kan vi också välja att rikta dessa motiv åt andra håll om vi så önskar (Radway 1983 s 69). Om vi lär oss förstå varför vi agerar på vissa sätt, har vi också verktygen som krävs för att ändra detta beteende och på så sätt sättet vi lever (Radway 1983 s 73).

Många tidigare receptionsstudier har gjorts på tittandes/lyssnandet av populärkultur i samhället. Dessa har sagt en hel del om samhället i sin tidsperiod. Men eftersom samhället hela tiden förändrats är det viktigt att ständigt göra nya sådana receptionsstudier och utveckla dessa på olika sätt. Dels för att se hur och om samhällets förändringar förändrar vårt tittande, men också för att se om motiven för att fly in i populärkultur är detsamma som förr eller om vi hittat nya orsaker till detta.

Genom att intervjua personer som tittar på serien vill jag veta vad det är som gör att de väljer att titta och vilka aspekter som gör att de håller sig kvar. Jag vill även se om det existerar någon typ av verklighetsflykt och hur denna i så fall infinner sig. Jag vill se på hur man använder sig av en sådan flykt, genom att antingen drömma sig in i en annan värld eller att man identifierar sig med någon eller något. Jag tror att identifikationen i just reality-serier kan vara hög eftersom det handlar om "vanliga" människor, samtidigt som dessa sätts i en ovanlig, i detta fall, drömsk miljö. Där kommer också "drömmande till annan värld" in, och därför känns Paradise Hotel som en reality-serie som kan innefatta båda exempel. Genom att se på detta kan jag ge ett tydligt exempel på hur eskapism yttrar sig idag. Det pågår även en stor debatt kring serien i media, vilket också är av intresse att undersöka om det är en bidragande

orsak till tittandet (Metro 2014, DN 2014 etc.). Enligt Annette Hill, som forskat om just reality-serier, är debatten runt om en reality-serie en viktig aspekt för människors val av att titta eller inte (Hill 2005 s 191). För att kunna undersöka detta måste jag göra djupintervjuer med människor som aktivt väljer att följa programmet, först då kan jag få tillräckligt givande svar om bakomliggande orsaker till varför de faktiskt tittar.

1.7. Bakgrundssammanfattning

Jag har nu belyst vikten av att studera verklighetsflykt idag. Detta vill jag göra genom att använda reality-serien Paradise Hotel, ett program som sänts på tv tre dagar varje vecka under hösten 2014, (Tv.nu 2014) vilket gör det till en aktuell tv-serie. Reality-genren är den som dominerar i tv-tablån och därför är just denna typ av program relevant att studera. Paradise Hotel som format är ett lysande exempel på ett modernt program att studera i förhållande till eskapism då det både inbegriper verkliga människor men också en miljö som kan uppfattas som ett ”paradis”, varpå en flykt lättare kan infinna sig. Att göra receptionsstudier ter sig som det bästa och enda sättet att få reda på hur tittarna tänker kring begreppet eskapism.

2. Syfte

Syftet med undersökningen är att studera hur reality-serier som Paradise Hotel kan vara ett verktyg för verklighetsflykt hos tittarna av sådana program. Jag vill undersöka vad det är som gör att tittarna ser på programmet. Fortsättningsvis vill jag undersöka om tittandet är en form av eskapism samt se hur denna i så fall kommer till uttryck hos tittarna.

3. Frågeställningar

Varför väljer folk att titta på reality-serien Paradise Hotel?

Är tittandet en typ av verklighetsflykt och hur kommer det i så fall till uttryck?

Den första frågan är övergripande och behandlar informanternas tankar om varför de själva tittar på programmet. Denna kan delas in i ett flertal empiriska frågor och handla om allt ifrån psykologiska aspekter till tekniska. Den andra frågan ämnar titta på om informanternas tittande är en typ av eskapism och vad den i så fall beror på.

4. Tidigare forskning

För att kunna utföra en receptionsstudie på populärkultur är det viktigt att studera tidigare forskning som gjorts inom samma område. Som nämnt har det gjorts en hel del receptionsstudier på just populärkultur, och vissa mer grundliga som är värda att nämna. Dessa bör man titta på för att se på likheter och skillnader i tillvägagångssätt, samt att titta på analyserna för att se vad man hittar för slutsatser som man kan applicera som grund för denna studie. Genom att ha dessa som bakgrund kan man utföra en mer aktuell studie med all bakgrundsfakta som grund för att se om jag kan komma fram till relevant nytt material i min.

Jag har redan varit inne och nämnt både Annette Hill och Janice Radway, och tänkte nu diskutera deras slutsatser mer ingående. Jag tänkte även ta upp ett äldre exempel på en studie utförd av Herta Herzog, för att belysa skillnader och likheter mellan dessa och min. Herzogs studie är nästan 74 år gammal, men kan ändå vara mycket relevant för min. Vi lever idag i en digital värld och mycket har förändrats på 74 år, speciellt kvinnors rättigheter och livssituationer, vilket man ser tydligt när man tittar på Herzogs studie. Därför är det intressant att se just på vilka sätt en verklighetsflykt idag påminner om Herzogs studieobjekts verklighetsflykt, samt se vilka orsaker som är detsamma som gör att man söker denna flykt. Vilka likheter kan vi finna idag trots utvecklingen och vad har förändrats? Hill och Radways studier är även enbart fokuserade på kvinnor och då min studie behandlar både kvinnor och män kan det vara intressant att även här se om det finns många likheter i mina informanternas svar, samt om de påminner om svaren givna av Hill och Radways informanter. De båda studierna handlar om verklighetsflykt till fiktion, i olika former. Det är just dessa olikheter med min studie som jag är intresserad av att belysa, för att se om skillnaderna är stora eller obefintliga.

4.1. Herta Herzog

Herta Herzog gjorde en receptionsstudie på radiolyssnande av dagssketcher hos hemmafruar under 1941. Hon ansågs av många forskare vara en av de första användarna av ”gratification studies” och därför blev denna studie väldigt stor inom sitt område och något många efterliknande studier hade som grund. Under denna period var det inte ovanligt att kvinnorna

stannade i hemmet och hade det som dagsnöje att lyssna på olika sketcher och följetonger via olika radiokanaler. Därför var det inte konstigt att det var kvinnor som blev Herzogs målgrupp, i olika åldrar. Hon var intresserad av att se på motiven till att kvinnorna lyssnade och se på effekten det hade på deras liv i vardagen. Teorin hon använde sig av, ”gratification studies”, eller användarstudier, belyste hur människor själva tog sig an medier för att tillfredsställa olika behov i sina liv (Durham Peters & Simonson 2004). Herzogs kommer i sin analys fram till några övergripande anledningar till att hemmafruarna intresserar sig så mycket för dessa radiosketcher. En viktig anledning var på grund av emotionella skäl. Inom denna fanns flera olika inslag, folk gillade att drömma sig bort, att få ut sina aggressioner, men i vissa fall stärktes redan tidigare aggressioner. Att gråta till dessa sketcher var mer socialt accepterat än att gråta över händelser i ens egna liv, och kvinnor såg detta som en ursäkt att släppa fram sina tårar. Vissa av kvinnorna kände en stark identifikation till karaktärerna i sketcherna, och vissa kände tillfredställelse när även de ”smarta” personerna i sketcherna hade vardagliga problem. Herzog problematiserar dock kvinnornas upphöjning av sketcherna för att drömma sig bort till ett kärleksfullt liv, hon menade att detta drömmande fick kvinnorna att komma längre bort från den ”riktiga” kärleken som skulle kunna existera i deras riktiga liv istället (Durham Peters & Simonson 2004 s 142). Herzog menade dock att det var svårt att se denna verklighetsflykt som eskapism, då dessa kvinnor endast ”lånar” en annan verklighet som egentligen påminner mycket om deras riktiga liv. Hon ansåg att eskapism främst handlade om att drömma sig bort till något, och om en stark identifiering fanns var detta inte en ”riktig” verklighetsflykt. Flykten kunde bero på flera anledningar, och man kunde drömma sig till ett bättre eller bara till ett annorlunda liv, men var det identifikationen som dominerade hos dessa kvinnor ansåg Herzog inte det som ”riktig” verklighetsflykt, endast en lånad. Många kvinnor tydde sig till radiosketcherna för att de gillade att ha det schemalagda nöjet i deras annars tråkiga liv (Durham Peters & Simonson 2004 s 149). En hel del kritik tillkom dock till denna omtalade studie, speciellt angående hennes analys. Den ansågs mekanisk och många hävdade även att hon byggde mer på Frankfurtskolan teori än på användarstudier (Durham Peters & Simonson 2004). Jag anser dock att även om det är oklart vilken tradition hon representerar, har denna studie fotfäste i användarstudier. Detta eftersom den ändå handlar om hur kvinnorna i studien använder radiosketcherna för att uppfylla behov i deras liv, vilket helt klart representerar Uses and gratification-teorin.

Det finns mycket intressanta aspekter man kan ta med sig från denna studie till min. Även om mediet skiljer sig åt är motiven för verklighetsflykt något som kan undersökas om dessa överensstämmer med motiven för att titta på Paradise Hotel. De flesta antaganden i Herzogs slutsatser går att omformulera till intervjufrågor för att se likheter med mina informanter. Som tidigare nämnt är det intressant och viktigt att reflektera över åldern på studien och att det endast är kvinnor som tillfrågas. I hög grad hade det betydelse eftersom det oftast var kvinnorna som var hemma och hade förmodligen en annan syn på livet än männen som jobbade. I min studie där jag inkluderar både kvinnor och män kanske inte svaren skiljer sig beroende på könet, och man kan därefter analysera hur mycket det spelar in. En annan viktig aspekt som Herzog kom fram till är hur verklighetsflykten bara är "lånad", då sketcherna hade så många likheter med ens eget liv. Hon menade att kvinnorna använde sig av sketcherna för att addera händelser och personer i sitt eget liv, men att de egentligen inte levde i total verklighetsflykt eftersom verkligheten var så lik sin egen. Vad hon menade med det var att identifikation antagligen inte var lika hög grad av verklighetsflykt som det var att drömma sig bort till en helt annan värld, som inte representerade sin egen. Sketcherna i Herzogs studie handlade om vanliga människor i "vanliga" miljöer, men huvudpersonerna var ofta romantiska, oerhört smarta eller snälla. Det var alltså fiktion men ändå "verklighetstrogn" händelser som spelades upp. Hur är det i tittandet av Paradise Hotel? Existerar överhuvudtaget dessa likheter med en iscensatt miljö för festande ungdomar? Något som också är jämförbart är resultatet av kvinnorna ville fly på grund av rastlöshet i sina tråkiga liv. Hur är det idag, när vårt samhälle är fyllt med teknik och vi blir matade av ett medieutbud, finns det ens en liknande tristess i vår vardag som gör att vi flyr? Herzog menade att lyssnarna vill ha vanliga händelser, lära sig något men också fly till "en bättre värld" (Durham Peters & Simonson 2004 s 150), hur kan vi se detta i Paradise Hotel? Dessa och fler slutsatser från Herzog kommer jag diskutera grundligt i mina djupintervjuer.

Jag vill alltså titta på om denna "lånade" verklighet, identifikationen, finns i tittande av Paradise Hotel. Jag vill också se på om det finns likheter med alla ovan nämnda aspekter, utloppen för känslor, behov av att titta på grund av tristess, lärandet i samband med tittande samt flyende till en lite bättre värld.

4.2. Janice Radway

Janice Radway gjorde en studie, också på kvinnor, som använde sig av en annan typ av verklighetsflykt genom läsning av kärleksnoveller. Hennes studie var gjord på ett liknande sätt som Herzogs, men med ett annat medium och under en senare tid, nämligen 1983. Studien skiljer sig åt Herzogs också av den anledningen att den inte bygger på en verklighetsflykt av det primära underhållningsmediet i sin tid, vilket 1983 var televisionen. Istället ser Radway på hur kvinnorna använder sig av en flykt in till ett äldre medium, boken, på grund av att de anser att tv-mediet innehåller för mycket negativt. Slutsatserna var att kvinnorna använde sig av böckerna för en konkret flykt från något tungt i vardagen till en fantasi, istället för att identifiera sig med händelserna i boken. Kvinnorna ansåg också att de lär sig mer av att läsa böckerna och drömma sig bort än att se på ”verkligheten” i tv, vilket var av stor vikt hos kvinnorna (i likhet med Herzogs kvinnor) (Radway 1983 s 59). Kvinnorna menade också att detta drömmande fick dem att må bättre över sig själva och att de tog med detta till deras verkliga liv. De menade alltså att deras liv förbättrades av att läsa kärleksnovellerna. Detta var dock Radway mycket kritisk till. Hon menade att dessa kvinnor, de flesta missnöjda på något sätt över sitt eget liv, använde denna flykt för att må bättre för en stund. Genom att göra denna ritual fick kvinnorna en dos av lycka i sitt liv, och därmed försökte de inte ändra på det dåliga i deras verkliga liv, eftersom de nöjde sig med att uppleva små doser av lycka genom läsningen. Alltså bidrog läsningen till upprätthållandet av deras olycka i deras verkliga liv. Denna kritik av läsningen riktade sig även från Radway till en tidigare studie gjord på kärleksnoveller av Tania Modleski som heter ”The disappearing act: A study on Harlequin Romances”. I den studien förespråkar Modleski hur denna typ av läsande förbättrar kvinnornas riktiga liv.

Detta synsätt är en annan typ av verklighetsflykt jämfört med Herzogs, eftersom den mer handlar om ett drömmande till en fantasi än identifikation. Detta är något att se på i min studie, hur relationen mellan identifikation och drömmande infinner sig, och vilken som regerar. Det finns många likheter mellan Radways och min studie, bland annat det stora medieutbudet att välja på och stressen av detta, vilket kanske varit orsaken till flykt. Samtidigt finns det också många olikheter, även här skiljer sig kvinnosynen, kvinnor idag är betydligt mer självständiga och detta kan såklart spela in till varför man tittar på Paradise Hotel. Kvinnor som tittar kanske har andra orsaker till en verklighetsflykt än vad kvinnorna hade i Radways studie. Även fast min studie inte är könsrelaterad så är dessa aspekter något att väga in i analyserandet av mina resultat.

Ifrån Radways studie vill jag undersöka likheterna (och skillnaderna) med hur informanterna använder sig av flykt för att fly in i en fantasi, och på vilka sätt detta fungerar hos mina informanter i en reality-serie som Paradise Hotel, som inte är fiktion. Finns denna önskan om att vilja leva i Paradise Hotel, som det finns i kärleksnovellerna? Och har detta i så fall förändrat hur de själva lever, enligt informanterna själva? Jag vill även titta på om grundaspekterna för tittandet, som hos Radways kvinnor var det positiva lärandet (istället för negativiteten i tv) och flyendet från något tungt i vardagen, finns hos mina informanter.

4.3. Annette Hill

Den mest relevanta studien som jag har som grund för min studie är helt klart Annette Hills studie om reality-tv. Det är en omfattande studie från 2005 som innefattar alla genrer inom reality-tv, vilka grovt kan uppdelas i fyra undergenrer; infotainment (exempelvis räddningsprogram som visar hur ambulanssjukvårdare räddar liv), dokusåpor (riktiga händelser i format som fokuserade på vissa karaktärer, som påminner mer om en spelad serie), livsstilsprogram (program som visar olika "makeovers" eller en konkret inlärningsprocess) och "Reality gameshows" (ofta sociala experiment där man tävlar om något). Den sistnämnda innefattar både "gameshows" som "Vem vill bli miljonär?" och även sociala experiment, "realityshows" som "Paradise Hotel" och "Big Brother" (Hill 2005 s 39). Hill diskuterar de viktigaste frågorna när det kommer till receptionsstudier inom detta område. Hon diskuterar och analyserar de mest återkommande teman i alla olika genrer, och visar både genom kvalitativ och kvantitativa studier vad hon kommit fram till. Hon fokuserar på de olika aspekterna som spelar in hos informanterna i hennes studie, och analyserar varför dessa är viktiga. De viktigaste aspekterna som spelar roll hos informanterna vid tittandet är sanningshalten i programmen, vad man lär sig av att titta, samt etiken och moralen i dessa program. Hills fokus är på vad som får folk att titta på reality, mer än om beror på en verklighetsflykt eller inte.

Hills aspekter för tittande är för mig viktiga att ha i åtanke när jag genomför mina intervjuer, för att se om det är samma teman som spelar in i vad som är viktigt vid tittandet. Men till skillnad från Hill, som ser till viktiga aspekter för ett populärt tittande, vill jag även titta på varför man från början dras till ett program. Dels vad som är viktigt och gör att man fortsätter titta, men även varför de som tittar börjat titta. Dessa motiv skulle kunna vara avslappning från vardagen, ett behov av mer nöje eller inbegripa helt andra anledningar för ett tittande. Det

är delvis sådana frågor jag vill ställa till informanterna i mina intervjuer. Jag skulle alltså vilja säga att jag kompletterar Hills breda studie om reality-serier överlag med min specifika studie på tittare av Paradise hotel, genom att se om och vad för typ av verklighetsflykt som finns där, med hjälp av Hills teman som verktyg.

Jag vill alltså se om mina informanter har samma teman som viktiga i tittandet av PH, som Hills informanter har. Det vill säga sanningshalten i ett program, etiken och moral samt inlärningsprocessen. Samtidigt vill jag även se vilka anledningar mina informanter anser sig ha för att börja titta på programmet, som Hill inte analyserar i sin studie.

Alla dessa stora studier har sagt mycket om receptionsstudier av populärkultur, och även om studier på just reality-tv. De alla kan vara till bra hjälp för att kunna specificera sig på mitt område med just tittandet på ett programformat som Paradise Hotel.

5. Teori

Det finns flera teorier som går att applicera på min studie, men det är några få som verkligen representerar mitt undersökningsområde som jag nyss diskuterat i kapitlet om tidigare forskning.

5.1. Uses and gratification

Uses and gratification studies, eller på svenska användarstudier, växte fram under en tid då det funnits en stark tilltro till massmediernas makt över publiken, även kallat de allsmäktiga mediernas tid. Genom ett flertal undersökningar och studier under denna period insåg man istället att medierna inte var så pass allsmäktiga som man tidigare trott. Så växte "Uses and gratification"-teorin fram, som istället fokuserade på vad människorna gjorde med medierna och hur de anpassade olika medier för att tillfredsställa olika behov hos sig själva. Teorin menar att människor själva väljer olika medier för sina behov som att förbättra sin kunskap, för avslappning, för social interaktion, för avledning eller för flykt. Teorin är publikorienterad och socio-psykologisk för att förstå den stora massan (Katz 2011).

Inom den här teorin anser jag att man kan placera in Herta Herzog som en nyckelperson, just för att hon var en av de första som kom att representera användarstudier och just

receptionsstudier. Hennes studie representerar ett tydligt användande av radiomediet för kvinnornas egna specifika behov och tillfredsställande. Trots detta har Herzog fått ganska stark kritik mot att hon har haft en mekanisk syn på kvinnornas användande av radiomediet som tillfredsställande av sina egna behov. Herzog saknade sympati för hur kvinnorna i hennes studie använde radiomediet för att aktivt tillfredsställa sina behov, och hon var tydligt kritisk mot att radiosketcherna som kvinnorna lyssnade på i studien gav någon positiv mening alls. Idag är det betydligt mycket vanligare att man ser fördelarna och höjer det aktiva sökandet efter tillfredställelse till sina behov som det mest positiva med just användarstudier (Durham Peters & Simonson 2004 s 139).

Även i Radways studie om kärleksnoveller ser vi tydligt hur kvinnorna själva använder novellerna för att uppnå vissa behov, och därför kan även Radway placeras in i denna teori. I dessa kvinnors fall var behoven en flykt till en drömvärld, en bättre värld som inte alls behövde ligga nära deras egen verklighet. De ansåg också att de lärde sig mer från att läsa dessa noveller än att titta på ett modernare medium som Tv-mediet, vilket tyder på att i detta fall försöker kvinnorna bland annat tillfredsställa behovet att lära sig ny kunskap, genom att studera kvinnligt beteende mot (mestadels) män i novellerna. Men även behovet av avslappning samt flykt fanns hos dessa kvinnor (Radway 1983).

Annette Hill diskuterar brett i sin bok om olika sätt att tänka på reality-serier, men en grundläggande poäng hon har är att alla hon intervjuat ser på olika reality-serier för att tillfredsställa sig själva på olika sätt. Hon ägnar en stor del av sin studie till att förklarar hur personerna ser det av vikt att förbättra sin kunskap. Detta genom att i vissa olika reality-serier lära sig något konkret, som hur man inreder ett hus, gör första hjälpen eller lär sig hur konflikter kan uppstå i olika situationer. Detta kan läras genom de olika genrerna inom reality. Hon menar också att behovet av att förbättra sin kunskap inte behöver vara konkret, det kan också handla om att man får en ökad kritisk kunskap. Med detta menar hon, som exempelvis i under-genren "realityshows" som Big Brother och Paradise Hotel, att man kan lära sig att titta på ett program kritiskt, för att man vet att mycket av det som visas har med klippning av programmet att göra eller att vissa människor kan spela en viss roll. Då kan man genom ett ökat tittande lära sig att bli en kritisk publik (Hill 2005).

Teorin om användarstudier kan ligga som grund för min Paradise Hotel studie. Genom att undersöka hur tittarna väljer att titta på programmet och vilka underliggande orsaker de tror

finns, kan jag få reda på vilka behov personerna jag intervjuar försöker tillfredsställa. Även om det kanske är omedvetna val och de inte kan svara på varför de vill tillfredsställa vissa behov, tror jag att det går att undersöka vilka behov som tillfredsställs och på vilka sätt de gör detta. Detta genom att ställa frågor angående varför de tittar och hur de känner när de ser på programmet. Sedan kan jag gå vidare och fråga om vad de saknar i sina liv och om programmet på något sätt är ett substitut för detta. Vad de svarar och hur de själva reflekterar över detta kan säga mycket, men man kan genom sådana frågor också avläsa motsägelser mot tidigare angivna svar. Om de saknar vissa konkreta saker i livet som de ser att programmet innehåller, kan en god teori vara att det är en av anledningarna till att de tittar. Självklart måste även detta senare diskuteras med personerna för att de själva ska kunna reflektera och eventuellt själv komma till denna insikt, eller inte. Sådana typer av jämförelser kan avslöja beteenden som de från början kanske inte erkände.

Genom att titta på hur och om mina informanter tillfredsställer behov såsom förbättring av sin kunskap, avslappning, social interaktion eller verklighetsflykt, kan jag säga hur användarstudier används i min studie. Även andra behov kan självklart komma upp vid intervjuerna, och bör också räknas in som en typ av tillfredsställelse i denna teori.

5.2. Eskapism

Ett uttryck om hur man kan fly från sin egen verklighet, som jag vill testa för att se om den är grunden för tittandet av Paradise Hotel, är eskapism genom populärkultur. Långa utförliga definitioner för vad ordet eskapism betyder och hur det kan tolkas har varit svårt att hitta, men några olika beskrivningar jag hittat har varit ”Benägenhet att undfly en besvärlig verklighet” eller ”Undflyende av verklighetens problem” (Svensson 2008). En översättning i ett lexikon säger ”verklighetsflykt” vilket är vad många författare i litteratur- och filmvetenskap skrivit mycket om (Ordboken 2014). Eskapism handlar om att man flyr in i en annan verklighet som inte är ens egen eller sann för att man vill komma bort från sin egen verklighet. Eskapism kan bero på många saker, dels att man flyr ifrån något negativt, eller för att man helt enkelt vill drömma sig bort, för att få positiva tankar eller bara andra tankar. Eskapismen kan uttrycka sig på olika sätt och det är det jag vill undersöka i mina intervjuer. Genom att ställa djupgående frågor till mina informanter vill jag luckra upp deras motiv till sitt tittande, för att se om det finns en typ av eskapism och på vilket sätt denna uttrycker sig.

För att få konkreta exempel på hur eskapism faktiskt kan uttrycka sig, kan vi se på Herzogs studie. Denna studie behandlar ämnet verklighetsflykt och ser på olika uttryckssätt, som att man identifierade sig i karaktärerna i radiosketcherna, som tecken på att man använde sig av en verklighetsflykt. Sedan såg hon även på vad som hände vid detta uttryckssätt, och såg hur personer genom eskapismen fick utlopp för sina inneboende aggressioner och tårar. Dock såg Herzog på verklighetsflykt på ett annat sätt än man vanligtvis gör idag. Hon ansåg att denna flykt bara var lånad hos kvinnorna i hennes studie, eftersom att de identifierade sig så pass mycket att det inte riktigt var en "flykt". Alltså kan en verklighetsflykt, enligt Herzog, vara mer eller mindre "riktig". Dock anser jag att vi idag inte kan dra dessa distinktioner, eftersom en lånad flykt ändå är en flykt.

"Examples of complete escape into the stories, were not frequent among the women studied. This is probably due to the character of the stories. They supposedly portray everyday life and contain at least so many allusions to it that they do not allow very easily for a complete forgetting of the listeners own drudgery". (Durham Peters & Simonson 2004 s 146)

Detta citat visar tankesättet som genomsyrar hela Herzogs studie. En komplett flykt skulle enligt henne handla om att man totalt glömmet sin egen värld för ett tag, medan nyare modernare studier inte kräver detta.

Radway har en liknande syn på verklighetsflykt, men hon antyder aldrig att identifikation inte är en form av verklighetsflykt. Dock använder de flesta kvinnorna i hennes studie kärleksnovellerna för att drömma sig bort till en bättre värld, vilket är en flykt åt ett positivt håll (från en annars kanske mer negativ riktig verklighet). Hon särskiljer inte att man helt måste glömma sin riktiga värld eller hur lång period man faktiskt måste infinna sig i denna flykt, det är inte väsentligt. Istället diskuterar hon hur kvinnorna aktivt väljer en flykt för att må bättre. Här ges många exempel på vad en verklighetsflykt faktiskt kan vara.

"This conception of romance reading as an escape that is both literal and figurative implies flight from some situation in the real world which is either stifling or overwhelming, as well as a metaphoric transfer to another, more desirable universe where events are happily resolved". (Radway 1983 s 60)

Detta är alltså det primära syftet för kvinnorna i Radways studie, för att läsa novellerna. Dessa två exempel på verklighetsflykt urskiljer de två olika vägarna man kan gå i denna fråga om flykt, även om det finns fler småstigar som binder ihop dessa eller leder ut på andra spår.

Tillsammans med Anette Hills resultat av sina receptionsstudier, skulle jag vilja presentera vad jag anser är de vanligaste uttrycken eskapism kan skildras på.

Verklighetsflykt:

- Identifikation
- Drömmande till en annan värld (oftast bättre)

Jag anser att dessa två punkter är de vanligaste övergripande uttrycken av eskapism, men att det sedan finns olika typer av båda. Identifikationen kan vara både bokstavlig, att man konkret känner igen sig i vissa personers beteende, eller figurativ, att man ser implicita betydelser i en film som säger något om hur man själv lever exempelvis. Den kan också vara både negativ eller positiv, men ofta stärks positiva känslor då man känner en identifikation med någon eller något, då man känner sig förstådd. Drömmandet till en annan värld kan innefatta mycket. Det kan vara en värld man på riktigt vill leva i, som är realistisk, eller handla om fiktion och fantasy och vara en flyktig dröm som man har för stunden när man bevittnar den andra världen. Även detta kan vara både negativt och positivt, men överlag drömmer man sig bort till en bättre värld (enligt ens egna mått på vad som är "bättre" givetvis).

Dessa olika uttryck ger också utlopp för flera saker hos en människa. Ofta berikar en flykt på olika sätt, främst genom känslor. Genom en flykt kan man (som i både Herzog och Radways fall) få utlopp för olika känslor, aggressioner eller gråt, och sedan må bättre (ibland sämre) efteråt. Verklighetsflykten handlar alltså även om bearbetning, på olika nivåer. Dock behöver inte en flykt nödvändigtvis innefatta detta, men känslor av något slag är ju alltid inblandat på något sätt. Inom film-, musik-, och egentligen hela konstbranschen anses eskapism vara en av de främsta anledningarna till att man använder sig av/tittar/lyssnar på konsten (Tuan 1998).

5.3. Teorireflektion

Uses and gratification-teorin kan vara mycket relevant i samband med min studie. Att människor gör aktiva val i fråga om att tillfredsställa sina behov kan kännas självklara i vissa fall. Däremot kan det vara svårt att maskera om aktiva val faktiskt görs, eller om intervjupersonerna endast tror att de har gjort aktiva val. Att helt ställa sig utanför sin egen världsbild och reflektera över varför man gör vissa val kan vara svårt, även som intervjuare. Därför krävs ett öppet samtal och ett aktivt lyssnande på mina informanter, för att kunna urskilja det de tror sig veta och det de faktiskt vet. Det kan även vara svårt att erkänna att man har vissa behov, men detta är något jag kan jobba med i form av att vara så försiktig och icke-dömande, för att bygga upp en förtroende-ingivande relation till de jag intervjuar.

Eskapism är ett sådant brett begrepp som kan innefatta mycket. Vi gör det högst troligen i vår vardag på många andra sätt än genom populärkultur, och om man reflekterar mycket över det kan man säkert se att det mesta vi gör är någon typ av eskapism. Därför är det svårt att definiera vad som är eskapism och inte, i samband med tittandet på programmet. Utan att döma allt till eskapism måste jag vara noga med att hålla mig till mina två övergripande punkter som innefattar drömmande och identifikation. Vad jag däremot kan se tydligt är hur människorna uttrycker sig om sitt tittande, vare sig de anser att det är eskapism eller inte. Om det är eskapism är en bedömningsfråga jag är tvungen att tolka från fall till fall i relation till motiven de uppger för sitt tittande.

6. Material

Jag har avgränsat mig till den dagsaktuella reality-serien Paradise Hotel som sänds under en lång period i svensk tv. Som utgångspunkt har jag satt mig in i utformandet av denna serie, för att få en överblick över hur programmet är uppbyggt. Jag har tittat på seriens utformning; klippning, reklam, playsidor och på de flesta program av den senaste säsongen. Detta är viktigt för att jag ska kunna ställa relevanta och givande frågor till mina informanter och förstå vad och vilka de pratar om. Genom att få en överblick av programmet, dess historia och jämföra den med andra program i liknande format ges tillräckligt mycket insyn för att jag ska kunna formulera mina frågor i anknytning till frågorna om orsakerna till tittande och

eskapism. Att ha insikt i liknande programformat är en nödvändighet då informanterna mycket möjligt har sett dessa och vill jämföra olika aspekter programmen emellan.

Materialet som sedan legat till grund för mina resultat är svaren på intervjufrågorna som jag utformat för att ge svar på mina forskningsfrågor. I dessa frågor och svar ligger kärnpunkten, och detta material har reflekterats över, transkriberats och tillsammans bildat ett resultat. Detta presenteras tematiskt i olika delar, för att belysa de likheter jag fann informanterna emellan, men även de svar som stack ut. Allt relevant för min studie, alltså det mesta av intervjuerna, analyserades i anknytning till mina teorier för att besvara mina forskningsfrågor.

Intervjuschemat som används vid varje intervju finns som bifogad bilaga i appendix. Detta har utformats från en rad olika punkter. Jag har använt mig av trattmodellen (Kvale 1997) för att först på en övergripelig bild av informanterna, deras anknytning och relation till serien, samt hur ofta de tittar, var de tittar och hur. Sedan behandlas frågor som vad de gillar med serien, hur de mår när de tittar, om mediebevakningen runt om är viktig och liknande frågor. Detta för att knyta an till vad de vill uppnå med att kolla (vilka behov som de tillfredsställer) och varför de anser att de tittar. Sedan diskuteras frågor som rör vad som specifikt är viktigt i serien som gör att de håller sig kvar (sanningshalten i programmet, etiken etc.), där liknelser dras till Hills studie om de viktigaste aspekterna som brukar finnas i reality. Sedan följer ett antal frågor som bygger på hela eskapism-frågan, om och hur de känner identifikation på olika sätt eller om de önskar att de var med i serien, och varför. Alla frågor som ställs har en anknytning till Herzog, Radway eller Hill och behandlar antingen eskapism eller orsaker till tittande, utan att jag nämnt att det är det jag vill få ut av svaren.

7. Metod

7.1. Metodval

För att besvara mina forskningsfrågor har jag valt att göra kvalitativa intervjuer med en grupp människor som tittar på Paradise Hotel. Detta för att få fram personernas egna tankar om vilka orsaker de anger för att titta på programmet. Deras orsaker kan säga något om varför människor väljer att titta på programmet; alltså varför det är populärt. För att besvara varför någonting är populärt är den rätta forskningsstrategin att närma sig inifrån (Ericson 2004 s 26). Man måste observera, eller på något sätt komma inpå djupet på sitt forskningsobjekt och

förstå, för att sedan kunna förklara varför folk agerar som de gör. Jag kommer att utföra både enskilda djupintervjuer och fokusgruppsintervjuer.

7.1.1. Enskilda intervjuer

Enskilda intervjuer kan vara lämpliga när man diskuterar ämnen som kan ses som känsliga eller om man vill ha ärliga svar om ett kontroversiellt ämne. Det finns en större chans för eftertanke och reflektion hos informanterna om de får mer egen tid. I en enskild intervju bygger intervjuaren upp ett förtroende och öppnar därmed även upp för informanten att vara sig själv (Kvale 1997 s 117). Därför ser jag det som extremt nyttofullt att genomföra enskilda intervjuer.

7.1.2. Fokusgruppsintervjuer

Trots det starka förtroende som kan komma vid en individuell intervju, ser jag även fokusgruppsintervjuer som ett bra komplement till de enskilda intervjuerna. Relevanta sidospår som man inte själv tänkt på kan komma att upptas vid en fokusgruppsintervju, och diskuteras livligt (Kvale 1997 s 108). Sådana ämnen kan fungera som en igenkänningspunkt hos de övriga informanterna och det är de fördelarna som kan ses vid fokusgrupper. Detta leder ofta till intressanta diskussioner och man kan se åsikter som antingen delas inom gruppen eller skiljer sig åt. Detta kan definitivt vara effektivt när man jämför svaren mellan informanterna. Därför ser jag båda metoderna som nyttofulla i min studie.

Då jag använder ett hermeneutiskt perspektiv är jag intresserad av individernas tolkningar av programmet, och av sig själva. Detta för att försöka förstå mig på hur de ser på och analyserar sig själva, för att sedan försöka göra en rättvis analys. Detta är viktigt att ha i åtanke när jag själv väljer ut transkriberingar som är intressanta och i min tur gör ett tolkningsarbete. Eftersom det är jag själv som genomför intervjuerna bör inte mina tolkningar av deras uttalanden skilja sig för mycket från verkligheten (även om det aldrig exakt kan gå att förmedla vad informanterna tycker, då mina analyser fortfarande är mina egna tolkningar). Kvalitativa intervjuer, i båda varianter, är i detta fall den bästa metoden i en receptionsstudie, som är vad jag ämnar göra.

7.2. Urval

För att få givande och relevanta intervjuer krävs att jag hittar rätt urval av personer att intervjua. Jag måste hitta den rätta målgruppen för min studie för att få ett givande resultat. Det viktigaste urvalet handlar om att hitta personer som tittar på programmet, vilka också ligger i samma årsspann som PH:s primära målgrupp. Det räcker inte med att hitta personer som bara har sett några avsnitt, utan jag måste hitta personer som i princip följer programmet helt och hållet. Jag har mött människor på vägen som först varit villiga att ställa upp men som sedan sagt att det endast tittar på det ”för att min tjej tvingar mig” eller liknande. Oavsett om sådana citat stämmer eller inte, är det viktigt för mig att hitta folk som är öppna, åtminstone för mig, om att de ser på programmet av egen vilja. Den primära målgruppen enligt PH:s produktionsbolag är människor i åldern 15-34 år (Mastiff 2014). Vad min undersökning ämnar göra är att hitta sätt som eskapism uttrycker sig på i tittandet av Paradise Hotel, samt orsaker till att man tittar. Vad som då krävs i min undersökning är att intervjua dessa personer som följer programmet, för att kunna besvara forskningsfrågorna. Eftersom jag endast kommer kunna undersöka ett dussin personer och säga något om deras orsaker, är inte studien representativ för alla som tittar. Därför är varje individ jag intervjuar lika intressant oberoende av andra variabler som kön, boendesituation, civil status, och jobbsituation. Mitt fokus ligger på att informanterna följer serien, men däremot har jag valt att redovisa olika demografiska aspekter, för att göra det transparent vilka jag har intervjuat. Även om jag inte fokuserar på sådana aspekter kan det vara intressant att se om det finns några skillnader i svaren beroende på sådant. Jag valde inte att avgränsa mig till enbart kvinnor som den tidigare forskningen jag tittat på gör, då det inte är mitt fokus. Detta för att min målgrupp är alla tittare, och det är därför inte relevant att distansera sig från männen. Detta är även något jag kan analysera när jag jämför mina informanters svar med min tidigare forskning informanters svar som endast är kvinnor.

En stor del av tittandet av Paradise Hotel sker också via play-sidor på internet, och det är inte lika tydligt vilka som använder dessa sidor. Vad produktionsbolaget dock tror är att det är en lite yngre målgrupp som man kan finna där. Även om detta är intressant, är mitt syfte inte att intervjua barn, utan vuxna människor som kan reflektera över sina val, därför valde jag att inte välja människor under den primära målgruppens under gräns, 15 år.

För att hitta informanter till min studie la jag ut en ”annons” på Facebook där jag efterfrågade människor som följer serien. Jag var tydligt med att skriva att de fick ha vilka åsikter som helst om programmet, så länge de följer det. Detta för att vara så öppen som möjligt och inte endast avgränsa mig till de personer som har positiva åsikter om programmet, då det skulle färga resultatet. Genom detta sätt fick jag direkt tag på informanter som kunde kontakta mig direkt via Facebook. I vissa fall fick jag även namn på andra som också skulle kunna tänka sig att ställa upp, via länkande av deras namn i svarfältet på min annons. På detta sätt kunde jag via Facebook kontakta alla de intresserade, bestämma tid och plats och höra om de helst ville ställa upp på en privat eller gruppintervju.

7.3. Informanter

<i>Typ av intervju</i>	<i>Deltagare</i>	<i>Kön</i>	<i>Ålder</i>	<i>Civilstånd</i>	<i>Boendeort</i>
Individ	Jessica	Kvinna	24	Singel	Storstad
	Lina	Kvinna	24	Förhållande	Storstad
	Janina	Kvinna	34	Förhållande	Småstad
	Tom	Man	25	Singel	Småstad
	Mia	Kvinna	24	Förhållande	Storstad
Fokus	Mikaela	Kvinna	25	Förhållande	Storstad
	Linnea	Kvinna	25	Singel	Storstad
	Emelie	Kvinna	21	Dejtar	Storstad
	Sandra	Kvinna	19	Förhållande	Småstad
	Viktor	Man	21	Förhållande	Småstad
	Filip	Man	23	Förhållande	Storstad

De sex förstnämnda informanterna ingick i enskilda intervjuer. Jag genomförde två fokusgruppintervjuer med tre i vardera. De tre översta informanterna efter ”Fokus” bildade den första och de tre sista bildade den andra. Alla namn är fingerade för att behålla informanterna anonyma.

7.4. Genomförande

Efter att jag fått kontakt med alla informanter bestämdes tid och plats för att ses. Jag var väldigt flexibel och lät informanterna bestämma var, när och hur de ville ses, i vilka miljöer. Fokusgruppintervjuerna styrde jag ihop med människor som var bekanta eller kände varandra sedan innan, för att ge en avslappnad miljö så man kunde få ut så mycket av intervjuerna som möjligt. Under en ca tvåveckors-period lyckades jag boka in alla intervjuerna, varpå vissa ägde rum i Stockholm, och vissa på Östersjön på mitt nuvarande jobb, kryssningsfartyget Birka Stockholm. Fördelen med att intervjua människor från mitt jobb var att där fanns även människor som inte bodde i storstäder, alltså fick jag därmed en varierad informantklientel. Intervjuerna som genomfördes på båten var alla enskilda och tog plats i olika fika-rum för att ge en avslappnad miljö. Intervjuerna i Stockholm ägde rum på olika caféer, skolor eller i hemmiljö, beroende på informanternas önskemål.

Varje intervju (både enskild och grupp) varade mellan 40-60 minuter. Jag ställde samma frågor till alla, men i vissa intervjuer togs sidospår upp eller förlängdes vissa teman mer eller mindre. När jag gick in i intervjuerna gjorde jag det med ett så öppet sinne som möjligt och försökte undvika ledande eller direkta frågor. Samtidigt som jag höll frågorna öppna så fokuserade jag på mina förbestämda teman, för att inte låta intervjun gå in på irrelevanta spår (Kvale 1997 s 35). Sedan styrde jag intervjuerna åt de teman jag var ute efter, utan att vara främmande för att nya spår kunde visa sig under tiden. Intervjuguiden finns att läsa i appendix.

Efter att alla sju intervjuer var klara, transkriberades dessa och ställdes mot varandra för att ge en tydlig överblick över svaren hos de olika intervjuerna. Detta för att jag sedan skulle kunna välja ut de mest framstående teman som gav svar åt mina forskningsfrågor, för att redovisa dessa i resultatdelen för vidare analys.

7.5. Etik

I min ”annons” som jag la ut på Facebook var jag tydlig med att skriva att man fick ha vilka åsikter som helst om programmet, och att intervjun skulle påminna om ett vänskapligt samtal om Paradise Hotel. Detta var ju helt sant, även om jag sedan i själva intervjuerna självklart inte bara hade ett ”vanligt vänskapligt samtal” utan styrde intervjuerna till vissa teman. Innan själva utförandet av intervjuerna var jag också tydlig med att säga vad syftet var med uppsatsen och hur jag skulle gå tillväga, jag utförde ett informerat samtycke. Jag var även tydlig med att allt var anonymt och berättade var min uppsats senare skulle publiceras, vilket tydde på konfidentialitet i studien. Jag sa också att om de kände sig obekväma och inte ville svara på någon fråga så var detta helt okej och delgav eventuella konsekvenser av studien. Dessa punkter benämner Kvale som viktiga etiska riktlinjer man bör tänka på när man genomför kvalitativa intervjuer (Kvale 1997 s 109).

7.6. Metodreflektioner

Även om jag själv och många anser att kvalitativa intervjuer är den lämpligaste metoden när det kommer till receptionsstudier, finns det också några nackdelar med metoden. För att kunna säga något om enskilda individers tankar måste man komma in på djupet, och då är det svårt att nöja sig med en kvantitativ metod. Vad som däremot ofta har riktats som kritik mot kvalitativa intervjuer, är graden av objektivitet som ställd på intervjuaren. I naturvetenskapliga undersökningar där man ska få fram ett objektiva resultat, krävs det exakta angivelser, inget ska lämnas öppet för tolkning. Så fort man kommer över till det hermeneutiska perspektivet, går det inte längre att tänka så. Till att börja med kan man hävda att det i alla syften krävs tolkning, för att intervjua folk och att avläsa dem, samt för att sedan tolka det som sagt och få ner detta på papper. Sedan ytterligare av personerna som läser krävs ett tolkningsarbete. Det går inte att helt avskriva sig från detta, vilket också leder till att man inte kan uppnå en total objektivitet, en sanning som delas av alla. Eftersom det finns så många olika benämningar på vad som faktiskt är objektivitet, går det inte heller att objektiva säga att den kvalitativa metoden är varken objektiv eller subjektiv (Kvale 1997 s 64). Därför går det egentligen inte heller att hävda att detta är ett problem.

En annan kritik som brukar riktas mot denna metod är hur pass generaliserbar den är. Allt inom det hermeneutiska har alltid strävat efter att hitta det unika individuella, istället för den

absoluta sanningen. Därför kan man heller inte kräva av en kvalitativ studie att den ska säga något om hur, i mitt fall, människor som tittar på PH, faktiskt fungerar. Det vi kan utläsa från min studie är hur de elva informanter tänker och fungerar, och med grund i detta kan jag säga något om hur resten av tittarna *kan* vara. Generaliserbarheten i detta fall handlar mer om trovärdigheten, vilket kan öka i bra behandling av intervjumaterial och tolkningsarbete.

I genomförandet av mina intervjuer flöt det mesta på som planerat med vissa undantag. Jag hade betydligt fler informanter som sade sig vara intresserade att vara med i studien från början, som senare hoppade av på grund av tidsbrist. Detta löste sig dock genom att flera av mina informanter tog med någon bekant, varpå mina fokusgruppintervjuer bildades. Så antalet deltagare som var tänkt från början är mer eller mindre detsamma som resultatet blev.

En annan reflektion om denna metod är det omfattande arbetet med att transkribera. En intervju på ca 60 minuter tog ungefär fem timmar att transkribera ord för ord, vilket såklart påverkade min tidsplan. Det omfattande arbetet att transkribera varje intervju ledde givetvis till en stressig vardag och att alltför mycket tid gick åt att agera ”dator” och skriva av det jag hör i intervjuerna. Detta var ändå en nödvändighet då jag var tvungen att ställa resultaten mot varandra för att kunna analysera dessa på ett smidigt sätt.

7.7. Analysmodell

För att på ett givande sätt analysera mina resultat har jag utgått från att titta på olika aspekter som man kan finna utifrån uses and gratification-teorin. Genom att titta på hur dessa aspekter utspelar sig i mina resultat kan jag lättare få en överblick av hur informanterna använder sig av Paradise Hotel för att tillfredsställa vissa behov. Jag har även valt att lägga till kategorin ”annat” då jag varit öppen för att andra behov har kunnat visa sig. Nedan kommer en sådan modell.

Analysmodell av Uses and gratification, tillfredsställandet av vissa behov.

Behov: Inläring av kunskap Social interaktion Avslappning Flykt Annat

Denna mall har jag använt i analyserandet av mina resultat för att se på vilka sätt dessa uppnås eller inte. Utöver detta har jag specificerat mig på behovet ”flykt” då det är huvudämnet i min studie. Inom flykt har jag gjort en egen analysmodell som ser ut som följer:

Analysmodell av eskapism, olika typer av verklighetsflykt.

Verklighetsflykt: Flyende till annan värld Identifikation

Dessa två analysmodeller har legat till grund för min analys. Jag har sedan fördjupat mig på varje område och sett hur identifikation uppnås eller hur ett drömmande ter sig.

8. Resultat & analys

För att få en övergripande bild av resultaten av min studie har jag delat upp dem i fem olika teman som behandlar de ämnena jag använt i min analysmodell. Då mina frågor handlade om orsaker till tittande och verklighetsflykt har jag valt att dela in resultaten efter min analysmodell av behoven i Uses and gratification-teorin. Dessa innefattar alltså; Inläring av kunskap, social interaktion, avslappning, flykt och annat. I kategorin om (verklighets)flykt innefattas alltså båda typer av verklighetsflykt; drömmande till annan värld och identifikation. Skillnaden på dessa typer diskuterar jag givetvis i detta avsnitt. Då jag intervjuat 11 personer varav detta inbegripit två fokusgrupper är det svårt att helt separera svaren, därför kan det hända att en del svar går in på flera teman.

8.1. Inläring av ny kunskap

En viktig aspekt som spelat roll vid många receptionsstudier är vad man lärt sig av att titta på ett visst program. Reality-genren brukar klassas som ren underhållning av vissa och de flesta av informanterna anser att det är den absolut största anledningen till att de tittar, fast de finns fler. Alla påstår att de egentligen inte lär sig någonting av att titta, förutom att det säger något om hur samhället är. I en fokusgrupp kom det upp hur litet Sverige känns och att närheten kan vara en bidragande orsak till intresset.

”Jag har väl lärt mig att Sverige är ganska litet egentligen. Någon känner någon som känner någon. Det är inte svårt att träffa dem heller. Någon har gått i samma skola. De [som tittar] känner någon slags gemenskap med dem.” (Viktor)

”Ja, det är ju som att min rumskompis hade varit ihop med Calle.” (Sandra)

”Precis, det blir inte så långt ifrån sin egen verklighet. Det kan vara därför folk tittar.” (Viktor)

Detta kan vara en viktig punkt när de kommer till varför informanterna tittar. Att Sverige känns nära och litet bygger på en typ av gemenskap som gör att man också vill prata med andra om serien. Detta speglar också en modernare tid, hur i trots det ensamma tittandet känner oss nära deltagarna, med hjälp av bland annat ny teknik. Denna närhet skulle antagligen inte finnas om vi inte visste lika mycket om deltagarna, var de bor och vilka de känner. De sociala medierna idag har förmodligen lett till en ökad kunskap om sådana faktorer.

8.2. Social interaktion

En punkt som nästan alla informanter var ense om var att det är mycket tack vare den nya tekniken som det är lättare att följa programmet, vilket i sig gjorde att de själva antagligen hade börjat kolla på programmet, men de trodde också att det var en stor anledning till att folk överlag tittade.

”Jag ser nästan bara på tv3play. För det fungerar bättre för mig, jag går och lägger mig för tidigt för att kunna se det live.” (Filip)

”Jag har sett ungefär hälften av studio paradise. Jag har följt med på Twitter under programmets gång, såhär på... deras Twitter sida.” (Viktor)

De flesta använde tv3play-sidan för att titta på missade avsnitt och många ansåg att funktioner som Twitter och Instagram som gjorde att man kunde följa och kommentera deltagarna direkt gav upphov till ökat intresse.

Säsong 2014 av PH har formatet ändras om en del. Varje avsnitt har rubriker som talar om vad programmet kommer handla om. Klippningen har kommit i fokus, genom tydliga ljud- och bildeffekter för att förstärka vissa händelser och personer. Mer fokus har varit på att visa vissa relationer och utvecklingen av pakter istället för lika mycket sex och fest. Tittarnas har getts mer interaktion då de kan twittra under programmets gång med chans att synas i tv-rutan under sändningstid. Detta och några andra små förändringar har gjorts, men verkar ha gått de flesta av mina informanter förbi, trots att de tittat på tidigare säsonger. Efter lite reflektion inser fler och fler av informanterna att det har gjorts flera ändringar, och att dessa ändringar ofta har varit till det bättre. Informanternas favoritdelar är att man kan vara aktiv på Twitter, att temaveckorna i programmet har blivit bättre och att man kan följa karaktärerna i deras vanliga liv idag. De tror att sådana funktioner kan ha hjälpt till att öka intresset för programmet, i alla fall deras.

”De har gjort det väldigt bra med de olika temana. Det är bättre nu.” (Mikaela)

”Twitter är en av de roligaste grejerna. Det kan jag skratta åt.” (Filip)

I och med att deltagarna i Paradise Hotel finns på Instagram och har egna bloggar och uppdaterar ofta kan tittarna alltid gå in och titta på det senaste som hänt i deras liv, vilket i sig gör att intresset för personen byggs upp, eftersom möjligheten finns. Men också eftersom tittarna redan är involverade i personens liv.

”Jag har varit inne på någons blogg någon gång för att se... det är kul att se vad de kommenterar om folk och så. Och de jag bor med har ganska bra koll. Så det går mycket skvaller. Det är många här som jag bor med som följer de på Instagram som kommer med skvaller som ’Nu har den personen skrivit det och det.’” (Emelie)

”Jag tror att det är så att nu, när man kan följa de här personerna via bloggar och Twitter och sociala medier, jag tror det bygger karaktärerna mer. Om man tänker typ för fem, sex år sedan så var det ju inte på det sättet. Och nu är det såhär, om man kollar på programmet, så kan man tänka såhär ”Ah, den där personen gjorde så mot sin kompis, undrar om de är vänner idag” då kan man bara googla på det direkt.” (Mia)

Informanterna hade alla olika boendesituationer. Någon hade barn och familj, några bodde med sin respektive, några bodde med vänner, några bodde hemma hos föräldrarna och någon enstaka bodde själv. Trots detta uppgav nästa alla informanter att de kollade på programmet ensamma, av olika anledningar.

”Jag tittar alltid ensam. Min kille vägrar titta på det. Jag får inte titta på det när jag är med honom.” (Mikaela)

”Jag tittar på det själv. Ingen annan gillar att se på det i min familj.” (Tom)

Alla tre ovanstående ämnen belyser det individanpassande samhället vi idag lever i. Tack vare den digitala utveckling har informanterna nu möjligheten att se på programmet när de vill, hur de vill och även diskutera programmet med andra på sociala medier. Denna typ av utveckling tror informanterna själva har lett till ett stort intresse för programmet, och är något de själva uppskattar mycket. Här ser man också hur behovet av social interaktion uppfylls, genom att diskutera programmet med andra tittare på exempelvis Twitter. Samtidigt har det ensamma tittandet ökat och därigenom har den rumsliga kontakten med andra tittare minskat avsevärt. Egentligen kan man därför inte säga att vi är mer sociala nu än innan den digitala utveckling hunnit så långt som idag, utan bara att hur man socialiserar har förändrats.

Informanterna själva pratar mycket om programmet med sina nära i omgivningen som också tittar, men vissa med en del som inte tittar alls, för att få dem mer intresserade. De tror också att det är väldigt vanligt att man pratar om programmet med många, dels på grund av att det redan står så mycket om det i media vilket gör det till ett aktuellt ämne, men också för att det helt enkelt är ett intressant program som innehåller mycket intressanta ämnen som sociala relationer som de själva kan se likheter eller olikheter i. De tror att det är mycket prat runt om programmet som kan ha lett till att fler fått upp intresse för programmet.

8.3. Avslappning

Informanterna menar att den största anledningen till sitt tittande är för att det är underhållande, för nöjes skull. En annan stor anledning är för att koppla av. Utöver detta

belyser många vikten av att de fastnar i serien för att det påminner om en vanlig skådespelad serie, med de spännande sociala relationerna.

”Mer avslappning tror jag. Men egentligen, det kan ju lika gärna vara att man tittar på någonting annat, så blir det avslappning. Att man ser på någon annan serie eller någonting. Men nu har det blivit att man följer ju ändå karaktärerna på något sätt...” (Linnea)

”Ja, man blir insatt i det och då vill man ju veta vad som händer också.” (Emelie)

”Ja, det är lite som att man börjar titta på en serie som är halvbra eller som kanske börjar jättebra de tre första säsongerna men sen blir det sämre och sämre, men man kan inte sluta titta ändå för att man har följt det så länge så att du måste man bara se hur det slutar typ.” (Linnea)

Detta visar hur flera olika behov uppfylls genom tittande på programmet. En orsak till att man tittar kan vara för att uppfylla behovet om avslappning, men även att man avleder sig från sitt eget liv (som antagligen inte är lika avslappnande) till serien. Detta är alltså också ett bevis på att seriens används som en flykt.

Under programtidens gång brukar de flesta av informanterna reagera starkt, främst genom skratt åt eller med någon av karaktärerna, men ibland genom att bli upprörd. Dock tycker många att känslorna pendlar mellan skratt och ilska under programmets gång, samma sak med vilka de tycker om. De menar att eftersom programmet är så ytligt och har många vändningar är det lätt att ändra sig. Eftersom det är så ytligt brukar det vara relativt lätt att släppa tankarna på programmet efteråt, men vissa hävdar att man ibland kan fundera över vissa händelser en bra bit efter. Främst i samband med att man diskuterar programmet med andra, då väcks känslorna på nytt igen.

”Det är inte som när man ser en riktigt bra film som man går och tänker på i flera dagar efteråt och känner massa grejer, ni vet. Det är ingenting sådant. Men det har väl att göra med djupet också på innehållet, det är ju ganska ytligt.” (Linnea)

”Det sitter nog ändå kvar ett tag. Jag brukar ligga och tänka på avsnittet. Det är starka intryck, och i och med att man pratar om det så mycket så sitter det nog kvar.” (Mia)

”Jag brukar nog inte reagera så starkt. Man vet ju att de alltid blir sams efteråt ändå, så.”
(Tom)

Detta visar hur vissa känslor får utlopp, men eftersom känslorna vänds ofta är det antagligen relativt ytliga känslor. Snarare verkar det vara så att man använder programmet för att tänka på något annat för en stund, alltså för att ignorera sina inneboende känslor man har sen tidigare.

De flesta av informanterna menar att de inte skulle sakna programmet alls om de slutade kolla, eller om de av någon annan anledning inte hade möjlighet att se det under en period. Men däremot skulle det vara stressande att missa en vecka eller liknande, eftersom det finns så mycket information runt oss idag som skulle avslöja vad som hänt i programmet som denne då skulle missat. De skulle vara tvungna att se ikapp och sedan hänga med igen för att inte känna sig stressade över att folk pratade om det i deras omgivning och i media.

”Jag mår inte dåligt om jag missar något men då vill jag ju veta vad som hänt!” (Mia)

”Jag skulle känna mig lite stressad, men jag är så med alla serier. Nu har jag börjat följa det här så då kan jag inte sluta. Nu måste jag se det till slutet.” (Sandra)

Detta dras oss tillbaka till hur medieutbudet får oss att känna oss stressade i dagens samhälle. Även om njutning anses vara den primära orsaken till att titta enligt informanterna, finns också stressen med som spelar in i att man hela tiden måste fortsätta följa programmet.

8.4. Verklighetsflykt

Frågorna gällande identifikation till händelser och personer och drömmande till andra världar, kräver en del tolkningsarbete. Eftersom jag aldrig för informanterna utgav mig för att vilja undersöka om det fanns en typ av verklighetsflykt, och då jag aldrig använde sådana ord, ställde jag istället andra frågor som jag ansåg var tillräckliga för att svara på detta.

Alla informanter menade att de tittade ”slaviskt” och knappt missade ett enda avsnitt. Alla menade också att de aldrig skulle kunna tänka sig att vara med i PH, men de tror att yngre tittare skulle vara mer benägna till detta. Vissa menade att de också brukade tänka så när de var yngre, för då såg man upp till karaktärerna och tyckte om det spännande och barnförbjudna i serien.

”När man var liten, alltså den första säsongen gick ju när man var 14 kanske. 13, 14 någonting. Då var det ju spännande för att det var lite barnförbjudet typ, mina föräldrar ville helst inte att jag skulle kolla. Så då tittade man lite i smyg såhär, det var lite förbjudet.”
(Linnea)

”Aa, jag håller med dig. Fast jag tror i och för sej att den första säsongen jag såg var typ dansk för att det var före den svenska. Men, aa, det var ju också för att man var såhär nyfiken, alltså man höll ju inte på att festade. Och de hade sex i tv, det var såhär ’wow vad håller de på med?’ typ.” (Mikaela)

Informanterna anser att de yngre tittar för att de antagligen drömmer sig bort och vill vara med i programmet, men att alla informanter (som är lite äldre än målgruppen enligt sig själva) har sån pass insikt att de tittar för nöjes skull. De medger att de kan identifiera sig i händelser och personer, fastän inte i sådan extrem form som i PH, men att sådana situationer oftast händer när de själv var yngre.

”Om jag var 17 hade det nog varit kul men den typen av fest som de har hade jag inte tyckt varit kul längre. Då hade det nog varit kul.” (Mia)

”Det är kul för jag kan se mig själv för fem år sedan. Man kan känna igen sig lite så, man blir påmind om tonårsdrama. Det är det som är roligt. Men det påminner inte så mycket om mitt liv idag.” (Jessica)

”De yngre, 10-15 åringar tittar väl av samma anledning som vi gjorde i den åldern, att det var spännande. När vi var unga var det spännande när två hade sex en gång under säsongen. Nu händer det ju jämt så jag förstår att det är spännande. Men det är inte samma orsak till att vi ser på det längre. Nu är det de sociala relationerna som är intressant.” (Linnea)

Denna typ av identifikation av beteendet hos karaktärerna påvisar ett sätt som eskapism kan uttrycka sig. Även om identifikation var till en yngre version av sig själv är det lika mycket en identifiering till något och någon. Detta är ett tydligt exempel på att det finns en verklighetsflykt hos informanterna.

Många informanter har en smått nedvärderande syn på deltagarna överlag, men sympatiserar ofta med de underlägsna i olika situationer. Antingen de underlägsna eller de ”smarta och snälla”, och det är endast dessa som informanterna känner att de kan identifiera sig med. Efter viss betänketid kommer de flesta informanter fram till att de kan relatera många sociala situationer i PH till verkligheten, samtidigt som de är tydliga med att påpeka att de själva inte skulle använda sådant beteende.

”De beter sig inte som djur, de beter sig som vanliga människor, så visst kan man förstå dem. Men man blir nog sjuk i huvudet av att vara där. Jag förstår dem men skulle nog inte agera så själv. Om man själv hade slängts in i ett hus så, så vet man ju inte.” (Mia)

”Det ändras hela tiden vad man tycker om dem. Man skulle kunna reagera liknande, men man håller alltid med någon som man identifierar sig med.” (Mikaela)

”Jo, det är ju bekanta situationer. De går ju i olika grupper, så är det ju i skolan. Det är ganska naturligt.” (Viktor)

”Men de överreagerar ju kraftigt.” (Filip)

”Men det är ju också för att de är så få, som det blir så tydligt.” (Viktor)

Här ser man konkreta reflektioner på vad de menar med att de känner igen beteende men kanske inte förstår hur alla tänker. De kan identifiera sig situationerna eftersom de upplevt liknande situationer i sin egen värld. Samtidigt anser de själva att de inte skulle agera på samma eller liknande sätt. Men informanterna är också väl medvetna om att det handlar om en extrem situation och att sociala beteenden kan förstärkas mycket i sådana fall.

Samtidigt som informanterna har kommit fram till att det är de sociala relationerna som är prioritet ett för att titta, menar vissa att det ändå finns vissa element som gör att de drömmer

sig bort på samma gång. Även om dessa inte handlar lika mycket om personer och händelser i sig, som det gjorde när man var yngre.

”Det är inte så att jag längtar dit, men det hade ju varit ett sämre program om det utspelade sig i en vinterstuga i typ Sveg. Det är ju det här att det är sol, fest och bad och man tittar på det nu på vintern.” (Mia)

Här ser vi en smula av vad Herzog definierar som verklighetsflykt, drömmandet till en annan värld. Dock är denna del mindre än identifikationen överlag, men denna del visar sig också hos informanterna på olika sätt. Framst när det gäller ett drömmande till sol och fest.

Även om informanterna menar att innehållet i PH påminner mer om deras liv när de var yngre tonåringar, och att de anser att de är nöjda med sina liv just nu, finns det vissa aspekter som de skulle vilja ha mer av från PH. Framförallt lite mer fest, men under en kortare tid.

”Nu kommer jag låta som världens sämsta mamma men, ibland saknar man att kunna släppa loss. Festandet och inte bara vara mamma. Att jag får vara mig själv. Men skulle jag få vara så en vecka skulle jag sakna det jag har nu. Men någon gång då och då.” (Janina)

Förutom festandet som de ser som något åtråvärt i PH, frågade jag vad de önskade att de hade mer av i sina liv, om de kunde addera vad som helst. Detta för att se om de använder programmet som komplement för något de drömmer om. Svaren var ganska spridda, men det fanns en del likheter. De flesta drömmer om att resa mer, vara klar med sina utbildningar och för att uppnå detta helt enkelt ha en bättre ekonomi. En annan drömmer om att hitta kärleken, och en annan om en bättre gemenskap (som denne tycker finns i PH). Dessa svar kan ge oss ännu en bild av om det finns ett drömmande, och det var tydligt att det fanns, men i små mängder till just Paradise Hotel.

Något som de alla håller med om är att programmet speglar samhället i liten skala, och i mer extrema situationer. De anser själv att sådana situationer är det intressanta att titta på, och alltså antagligen en stor orsak till att de tittar. De anser att förutsättningarna är annorlunda vilket kan påverka deltagarnas beteende, men att de mer eller mindre verkar vara sig själva.

Det blir tydligt att det finns båda typer av verklighetsflykt i programmet, men att identifikationsdelen är den betydligt största.

8.5. Annat

Informanterna anser att programmet egentligen inte är det bästa, men att de fastnat i seriens uppbyggnad och därför nu inte kan sluta kolla. Det är dramaturgin som spelar roll, hur relationerna byggs upp och hur man fastnar i programmet som i en vanlig serie.

”Alltså man fastnar ju direkt för att det är uppbyggt så, men en sådan dramaturgi, man vill veta vad som händer sen.” (Lina)

Trots att många anser sig bara ha ”fastnat”, tycker de flesta inte att de spenderar för mycket tid med att titta på och prata om programmet. De allra flesta tittar ca tre timmar i veckan och har gjort detta hela hösten mer eller mindre. Dock är det några som anser att det skulle vara bra att lägga lite mindre tid på programmet.

”Jag hade inte haft något emot en timme i veckan istället för tre timmar i veckan. De hade kunnat komprimera det tycker jag. Men det är klart då blir det inte lika mycket material. Jag börjar känna såhär, nu kan jag hoppa över två avsnitt i veckan och bara se tredje. De visar alltid en sammanfattning eller vad som har hänt liksom...” (Linnea)

Detta visar hur utvecklingen från en ren observationsstudie, till en dramaturgi som påminner mer om en film har gjorts och hur detta ofta kan ses som något positivt. Samtidigt som programmet har byggt på detta har denna uppbyggnad och utdragenhet av programmet lett till en viss tröttsamhet. Flera informanter menar att efter en lång höst med samma personer kan det bli långtråkigt att se på serien nästan varje vardagskväll. Detta speglar hur samhället idag överlag är fungerar med det stora medieutbudet, vi får ett överflöd av information som tillslut kan göra oss uttråkade eller stressade.

I en fråga om någon skämdes över att titta på programmet fick jag blanka nej av alla. Ingen tyckte att det var pinsamt att erkänna att man kollade på PH, även om serien ansågs ganska

billig. Däremot menade vissa att när de var yngre var det inte samma sak. Då var ett sådant beteende inte lika accepterat i samhället som idag. Idag menar de att man inte blir (eller bör bli åtminstone) dömd som en viss typ av person bara för att man gillar PH, eftersom det inte behöver betyda att man inte gillar ”finare” kultur också.

”Nä, jag tror ju mycket på det här att man... bara för att jag tycker om att kolla på det betyder det inte att det kopplas ihop med andra intressen heller. Jag tycker att jag kan väl uppskatta Strindberg lika mycket bara för att jag kollar på det här.” (Jessica)

”Nej, tidigare skämdes jag lite mer, men inte mycket. Jag tycker inte man ska skämmas över vad man tittar på. Jag är van vid att gilla filmer som ingen annan tycker om. De jag bor med vill bara se på typ Roy Andersson filmer typ och jag vill titta på en hollywoodrulle så. Men det här gillar de ju. Det har blivit mer accepterat, nu gör så många det så det är inget att skämmas över. Jag tycker inte det säger något om en som person som tittar, för det är så mycket olika människor som tittar.” (Mia)

Detta är intressant och speglar också den tid vi lever i nu. Vad informanterna säger är att det idag är lättare att vara mångkulturell och att det ofta ses på, eller bör ses på, som något positivt. Det är okej att tycka om både ”finkultur” och ”fulkultur” och man bör ändå inte placeras in i ett visst fack. Därför har inga av informanterna heller några svårigheter med att erkänna att de gillar programmet.

En intressant aspekt som jag diskuterat tidigare är frågan om sanningshalten i ett program. När det pratas om hur mycket karaktärerna är sig själva, tror som tidigare nämnt de flesta att det beror på situation, men att vore ganska svårt att inte vara sig själva efter en tid på hotellet. Vad de alla tycker är dock att produktionen styr mycket av hur karaktärerna visas, de kan välja att klippa på ett visst sätt eller lägga till olika effekter för att framställa någon på ett visst sätt. De menar att medierna har stor makt i frågan om hur deltagarna framställs.

”Vissa är nog sig själva. Men vissa egenskaper kan förstärkas mycket när man är instängd på det viset.” (Sandra)

”Det där en intressant fråga för jag vet inte. Jag tror att ett; det är ju klippt så jag tror inte man får se allt heller. Jag tror att det är mycket produktion hur de vinklas och så... Men jag

tror att det är själva, alltså, vilka frågor som ställs att det blir väldigt vinklat. Just det här, alltså ingen skulle väl sitta och ranka efteråt typ hur bra man var i sängen. Alltså förstår du, det känns ju jättekonstigt att man skulle, eh, sitta och prata om det så. Men dom får ju det att se ut som det, att det är det enda som är intressant.” (Jessica)

I denna studie när jag frågade om det skulle spelat någon roll ifall en eller ett flertal av deltagarna i serien faktiskt ”spelat en roll” istället för att vara sig själva, tyckte i princip alla att det inte skulle göra någonting. Det var inte det som spelar in vid varför de tittar, enligt mina informanter. De flesta ansåg bara att det i så fall skulle vara positivt för den det handlade om, ifall denne egentligen inte var så ”blåst” som den framställdes.

”Då hade det varit såhär `Jaha, men okej, så hon var inte sådär korkad, tack och lov`. Hade det varit flera hade jag nog känt mig lite lurad. Om det var något som produktionen var med på och hade bett dem skådespela, då hade jag känt mig lite lurad. Och det hade jag inte gillat. Men hade det bara varit en person på eget bevåg, också då hade lurat tittarna och produktionen, då hade jag bara `Fan vad bra, bra jobbat, du lurade oss alla`”. (Mia)

Informanten säger också, är att det är skillnad om produktionsbolaget styr spelandet eller om personen självmant lurat alla. Flera andra av informanterna instämmer att om så vore fallet skulle man känna sig lurad av hela programmet, men det gör inte något om personerna själva väljer att spela en roll. Det är inte det väsentliga, utan det är uppbyggnaden med alla sociala relationer som spelar roll i varför man tittar. Återigen nämns hur dramaturgin är uppbyggd som det viktiga i varför man tittar, och att se hur serien utvecklas på olika sätt. Flera hävdar att de redan hört på olika medier om vilka som vinner, men att det heller inte spelar någon roll, det är vägen dit som är intressant.

”Jag vet redan vilka som vinner men jag vill se vägen dit. Eller jag är inte hundra på vilka som vinner men det som spelar roll är vägen dit, varför just de vinner.” (Lina)

Vad vi kan utläsa av hur informanterna ser på programmet är att de anser sig vara väl mediemedvetna. De är medvetna om att en produktion styr mycket och att man inte kan lita blint på medierna. Samtidigt som de anser att medierna styr mycket av hur bilden av programmet visas, verkar det som att de lärt sig se igenom detta. Därför spelar det heller inte så stor roll om produktionen har klippt en deltagare på ett visst sätt, som egentligen inte

speglar vem denna är. Informanterna bryr sig inte om sådant på samma sätt som informanterna i Hills studie gjorde. Det är dramaturgin, de sociala relationerna, med andra ord en viss typ av identifikation som är det viktiga.

Många av informanterna anser att karaktärerna i programmet inte är särskilt smarta och att deras beteende ofta är tvivelaktigt. Men i frågan om det finns några positiva egenskaper hos karaktärerna som informanterna själva önskar att de såg mer hos sig själva eller hos sin omgivning gav alla informanter samma svar. De tyckte att de flesta i PH var väldigt rakt på sak, och få av dem var konflikträdna, vilka var egenskaper som var önskvärda i informanternas riktiga liv.

”Flera personer borde ha tänket att man ska säga vad man tycker. Många säger inte saker för att man inte ska det. I min umgängeskrets håller många god min för att vara trevlig, det kan jag bli helt galen på. Det är de bättre på i PH.” (Jessica)

”Kanske att man ska våga säga vad man tycker mer. Inte hundra procent men femtio. Inte kan man vara så grov som de är, för det är inte socialt accepterat.” (Tom)

”Många personer har stått upp och varit raka.” (Emelie)

”Socialt kan jag tänka mig att det kan vara ganska bra att våga prata fast det inte är rätt eller så smart sagt. Det behöver inte vara en dålig egenskap. Det kan vara det också, men jag anser att det är en egenskap som de som har klarat sig kvar i huset har. Lite mer så skulle jag nog önska att jag var.” (Filip)

Dessa typer av önskemål kan ses på som en orsak till att man tittar, något man vill ha mer av i verkliga livet, alltså en typ av flykt till en bättre värld (även om det bara handlar om en egenskap). Svårigheten att hitta detta i deras riktiga liv kan göra att informanterna söker sig till detta i Paradise Hotel.

Vad är då det mest underhållande att titta på i programmet? Den frågan är viktig då man här ser vad det faktiskt är, enligt informanterna själva, som gör att de njuter av att titta. De allra flesta av informanterna tycker om när det händer mycket oväntade grejer, twistar i programmet eller när det är olika temaveckor. Vissa tycker mest om när det blir romanser

även om det ibland kan bli för mycket drama kring ett visst par. Många erkände efter ett tag att det var bråken som var det roligaste, även om det satt långt in för vissa att erkänna. Samtidigt tycker alla att många bråk är för grova och inte bör visas överhuvudtaget.

”Det är ju det som är intressant, när de är elaka. Då ser man hur folk betar sig, hur de kan vända kappan efter ryggen. Det är ju ett spel. Det roligaste är när det är något tjafs, då väntar man ju med spänning på nästa avsnitt.” (Janina)

”Det är lite onödigt, deras beteende. Men man behöver ju inte se på programmet om man inte vill, så ja... Det sänds ju sent på kvällen, så det känns okej. Pakter är intressanta att se på, och när de börjar gilla varandra.” (Tom)

”Ja, det behövs ju för att det ska bli en bra serie men det är ju också fel. De som regisserar leker ju med människorna som dockor. Och det kommer ju absolut sitta kvar hos dem. Men det är ändå det som gör att folk kollar tror jag. De som är med är nog medvetna om det, det får de nog ta, är man med i leken får man leken tåla.” (Mia)

”Jag skulle säkert också hålla på så om jag var där. Det är situationer som jag inte riktigt varit i, men antagligen skulle jag bete mig om dem. De är elaka men vissa grejer är inte okej. Som att Jasmin blev jättemobbad av Jasse och Ylva, det mår jag dåligt av att se. Men annars när de snackar skit om varandra och bråkar är normalt. Det borde visas.” (Lina)

Det framträdde långa diskussioner i fokusgrupperna om vad som var okej att sändas och inte. Alla ansåg att för karaktärerna i seriens skull borde man eventuellt klippa bort när någon blir jättemobbad, för dennes skull. Samtidigt menar vissa att det egentligen är de som mobbar som blir utsatta för publiken och ses på som de ”elaka”. Däremot var det svårt att säga att man faktiskt bör ta bort något, för som tittare vill man se vad som händer mellan deltagarna, annars kanske man inte får en rättvis bild av dem. Man säger även att det är bråken som säljer, och att det antagligen är därför många tittar.

Denna typ av reflektion från informanternas sida påvisar de negativa sidor som programmet ger. Samtidigt som flera sådana ämnen kommer upp under intervjuernas gång, överskuggas dessa av njutningen av att se på programmet. Informanterna brottas med moralen och etiken men ser ändå inte att det skulle vara avgörande för om de tittar på programmet eller inte. Här

kan vi också se en skillnad från Hills studie om vad som är viktigt i ett reality-program, då hon menade att etiken var en av de viktigaste och avgörande punkterna för hennes informanter.

Av alla deltagarna som varit med i årets säsong fanns det helt klart två favoriter som var ”värdiga” vinnare av serien. Den första var Kristian, och det höll nästan alla informanter med om. Det man värdesatte hos honom var hans ärlighet, rolighet och att han alltid var glad. Han verkade inte vara en falsk person som de flesta andra.

”Jag gillar Kristian, han är så jävla skön och rolig och energisk. Galen på något sätt. En frisk fläkt. Han är lite smartare än de andra tror jag. Det är lite det som spelar roll, men han är rolig och glad hela tiden. Väldigt lätt. Han är inte lika bitter som de andra kan vara, och även när han är det är han på ett roligt sätt. Alla tycker man väl om lite grand förutom Calle, han är jättevidrig. För han tror själv att han är smart, men han är jättekorkad.” (Mia)

En annan favorit i programmet är Smail, en kille som informanterna egentligen menar skiljer sig från Kristian, för han är bara där för att spela spelet. Men att han är öppen om det inte falsk eller korkad på samma sätt som de andra, tycks spela stor roll vid vem man gillar.

”Smail borde vinna. Han har kört spelet hårt men schysst. Han har inte varit dum. Fair play.” (Mikaela)

”Smail är en värdig vinnare för han har försökt vinna, han har ansträngt sig lite. Han har inte bara lattjat runt. En värdig vinnare ska ha lite självinsikt, lite bakom pannbenet. Man ska inte bara hamna som vinnare av tur, det gör man genom list. Det handlar om att man ska tänka och planera strategier för att ta sig till målet. Det är en bra vinnare även om det är tråkigt att titta när de snackar taktiksnack. Det ska ju vara med ändå. ” (Mia)

Att lyssna på vad som värdesätts hos karaktärerna säger en hel del om vad det är man faktiskt vill se i rutan. Vad som spelar roll för dem, både att titta på i Tv och hur de önskar att personer i deras omgivning borde bete sig. Personer som ingen av informanterna gillade var de som verkade dumma, elaka, jobbiga eller på andra vis tråkiga att se på. Dock fanns det vissa motsägelser i detta, då vissa erkände att en del av det roliga är att titta på när folk är så dumma

som de verkar vara. Alltså går det inte (I alla fall) att säga att det är dessa två favoriter som är roligast att titta på, men i många fall var det dock så.

Några saker som upprört informanterna över seriens uppbyggnad är bland annat de stereotypiska könsrollerna. Alla håller med om att det borde vara fler homo- och bisexuella med, då vi lever i 2014. Dock har många svårt att förklarar hur programmets uppbyggnad då skulle gå till, det är svårare att göra ett format som bygger på att man ska välja par om det finns könspreferenser åt för många håll. De menar att syftet med programmet försvinner lite. Men trots detta anser alla att programmet borde göras om. Om det är produktionsbolaget för Paradise hotel eller någon annans ansvar råder det dock delade meningar om.

”Det är jätteöverdrivet. Vissa kanske bara ser på det att det ska vara så. Men fler och fler har nog börjat ifrågasätta det, att det är töntigt. Jag tycker det, det är så stereotyp. Jag tror det skulle vara roligare om man fick stå på andra sätt, fler oväntade grejer skulle hända. De flesta håller nog inte med mig, men fler och fler börjar nog tycka så. Det borde bytas ut men jag vet inte hur.” (Lina)

”Jag tycker absolut att PH har ansvaret [att göra det mer jämlikt] eftersom det har blivit en så populär serie. Det borde göras om.” (Mia)

”Det är inte PH’s ansvar, det är ju en kommersiell kanal.” (Filip)

Återigen kommer frågan om moralen i programmet in. Här ser vi tydligare delade åsikter hos informanterna, och det tyder på att etik ändå verkar vara en relativt viktig fråga för många. Men trots detta följer de flesta programmet slaviskt och vad informanterna säger och tycker jämfört med vad de gör verkar inte alltid gå ihop. De väljer att inte lägga för stor vikt vid att tänka på sådana här saker, även om de tycker sådant är viktigt.

Många diskussioner fanns om att det var många yngre tonåringar som tittar på programmet. I frågan om informanternas framtida eventuella barn skulle få se på programmet, var alla utom en informant överens om att de inte skulle låta sina barn se det. Åtminstone inte förrän de var 18 år. Den största anledningen till detta var karaktärernas fula beteende och namnkallning mot varandra. Detta var mycket värre än att folk hade sex på Tv, exempelvis. Däremot menar de

att det finns så otroligt många mediekanaler idag att få tag på materialet, så det skulle vara omöjligt att förbjuda innan en viss ålder.

”Nej, då hade de sett upp till personerna och velat bli som dem. Framförallt att snygga tjejer ska vara korkade, och det är ingen image jag vill att mina barn ska sträva efter.” (Mia)

”Jag tittade när jag var ung, och jag har inte tagit någon skada. Men nu är det grövre, hur folk betar sig. Barn kan påverkas så lätt och tro att man ska bete sig så, men så är det ju inte alltid. Det som händer när de festar händer väl såklart, men de sociala relationerna, mobbningen, att de ser ner på folk, det är skadligt. Hur folk ser på tjejer som objekt. Sådant ska barn inte lära sig. Sexet är inte så skadligt. ” (Linnea)

Detta visar också hur informanterna ser på programmet moral och vilka budskap som sänds ut till unga. Att nästan ingen vill att deras barn ska se på det visar hur informanterna kategoriserar programmet som ett ”vuxet program”. Denna likhet med andra vuxenprogram kan vi se i hur den tvivelaktiga moralen infinner sig, men att informanterna ändå tittar. Det finns alltså en gräns för när något är okej som vuxet, och det kanske är just det som är en del av njutningen i programmet.

Sammanfattningsvis vill informanterna att programmet ska visa ett mer könsneutralt, ”snällare” program som yngre inte tar skada av. Uppbyggnaden och formatet på programmet, och det interaktiva, ser informanterna som något positivt som lockar vidare intresse. De ser ofta på programmet ensam och anpassat till olika tider på grund av möjligheten att se det när de vill.

9. Slutsatser

När jag nu har redovisat resultat och analys av min studie vill jag presentera en längre slutsats i denna analys för att tydliggöra resultaten.

Teorin som jag applicerade på min studie, då den används i Herzogs, Radways och Hills studier, är "Uses and gratification studies". Jag tycker att man tydligt kan se hur informanterna har använt sig av Paradise Hotel för att tillfredsställa olika behov hos sig själva. Vissa svar krävdes reflektion och eftertanke, vilket tyder på att de alla kanske inte gjorde medvetna val, men val gjorde dem oavsett när de valde att följa programmet. Då jag delade upp resultaten utifrån min analysmodell formad av uses and gratification, såg man tydligt hur gränserna överskreds hela tiden. En stor del av resultaten hamnade under kapitlet "annat" istället för någon av de fyra övriga. Detta berodde på att vissa saker som informanterna ansåg vara orsaker till tittande inte direkt gick att placera som inläring av ny kunskap, social interaktion eller avslappning. Dessa ämnen representerade tankar som verkade vara mer moderna, och speglar dagens samhälle med den ökade digitaliseringen. Trots detta, kunde vi i dessa svar ändå se hur det hängde samman med verklighetsflykt på olika sätt, som beskrivs i det kapitlet. När man analyserar helheten av studien bör man försöka överskrida dessa gränser för att se hur allt hänger ihop.

Ett behov som de ansåg att serien inte uppfyllde, var behovet att förbättra sin kunskap. Ingen av informanterna tyckte att det gav särskilt mycket att se på programmet, och menade att de gärna kunde slutat se, om det inte vore så underhållande. Trots detta menade de att serien speglade vårt samhälle, i många olika sociala situationer. Exempelvis på jobbet, i skolan, eller i situationer när folk har druckit alkohol. Men ingen av informanterna ansåg att det här var nyheter för dem, det var ingen ny lärdom.

Majoriteten av informanterna uppgav att de såg på programmet för att slappna av, från ett hektiskt liv främst, eller från ett annorlunda liv de själva lever. Eftersom programmet enligt några klassades som "hjärndött" förstärktes känslan att behovet om avslappning var väl uppfyllt, medan behovet om ny kunskap förminskades ännu mer. Behovet om social interaktion verkade spela en viktig roll i tittandet hos samtliga informanter. Trots det moderna beteendet att titta mer och mer på Tv ensam (Bjur 2009) söktes det sociala i många olika former. Dels att det diskuterades programmet med flera i omgivningen, både under och efter programmets sändning. Även funktionen att se vad som skrivs på olika sociala medier som Twitter, och vara delaktig i diskussionen kring programmet med andra, sågs som en positiv utveckling av hur det var innan. Den tekniska utvecklingen verkar ha gett positiva effekter på den sociala interaktionen, trots ensamt tittande fanns det många andra olika sätt att vara social på, vilka sågs på som viktiga.

I behoven avledning och flykt, fanns det definitivt många indikationer på att den sistnämnda uppfyllts. Behovet om avledning från ens nuvarande liv gick att se hos ungefär en tredjedel av informanterna, som tyckte att dagarna hemma kunde kännas tunga och inte ville tänka på sådant. Samtidigt uppgav alla informanter att de var nöjda med sina liv, och i frågor som vad de skulle vilja ha mer av, var det mest materiella saker, vilket återigen gav känslan över att de faktiskt var rätt nöjda. Behovet av flykt ska jag gå in närmare på i nästa del av analysen; verklighetsflykten.

I jämförelse med Radways studie, kan vi se både likhet och skillnader. Att människorna använde medieutbudet för att uppnå olika behov, ser man tydligt hos kvinnorna som läser kärleksnoveller och mina informanter som jag nyss har redovisat. En tydlig skillnad är att kvinnorna i Radways studie ansåg att de lärde sig mycket från att läsa påhittade noveller, medan mina informanter tyckte sig lära sig väldigt lite genom att se på riktiga personer. Detta är en väldigt intressant jämförelse, hur man kan lära sig mer om något påhittat än något ”verkligt”. Dock är det inte ovanligt att man lär sig något från fiktion, men jag tror det handlar om en tidsmässig fråga. Vi lever idag i en annan tid, vi har sett mycket, vi har stort utbud, vi har möjligheter att se vad vi vill. När man förr såg vikten av hur mycket en bok kunde ge, kan det idag vara svårt att sälla fram det viktiga för oss som individuella människor. Därför kan det vara lätt att ”fastna” i någon serie som tar stort utrymme i medierna och i omgivningen på olika sätt. Vi fastnar i dessa serier, men som informanterna säger behöver vi inte älska dem eller känna att de ger oss någon lärdom, vi nöjer oss med att det ger nöje. Vi är också så pass mediemedvetna att vi inte heller tror blint på vad som visas, vi vet att produktionen styr mycket och har erfarenhet från tidigare dokusåpor. Detta gör att vi nöjer oss med en serie som är rolig, utan att den ger något mer, för att den finns framför oss. Radways kvinnor hade inte samma tillgång till olika mediematerial och såg kanske därför vikten av ett medium som lärde dem något. Sedan ska vi addera att dessa kvinnor inte hade samma rättigheter som dagens kvinnor har, och att utbildning och lärdom då mer sågs som ett privilegium.

Mitt huvudtema som genomsyrat studien, är om och hur en verklighetsflykt infinner sig i receptionen av Paradise Hotel. Eftersom begreppet verklighetsflykt kan innefatta många aspekter är det många som säger att det mesta av vårt lyssnande på musik och tittande på Tv är en typ av verklighetsflykt (Jonsson 2011). Jag håller delvis med, men när man gör ett aktivt val att titta på något och sedan fortsätta följa detta, tror jag det blir tydligare. Personerna i min

studie har valt och följer Paradise hotel, och genom bearbetning av deras motiv och analysering av deras svar skulle jag vilja säga att det i alla fall infinner sig en typ av verklighetsflykt, vilket jag går in på i nästa avsnitt. Utan att generalisera alla informanter, har jag istället försökt hitta de gemensamma likheter och belyst dessa och sedan även valt ut olikheterna för att visa att inte varje individ fungerar på samma sätt.

Mina två uttryck av eskapism som jag presenterade i teoriavsnittet var; identifikation och drömmande till en annan värld. Jag ska nu gå igenom dessa steg för steg för att se hur vi har funnit uttrycken hos mina informanter.

Alla informanter menade att det fanns en typ av identifikation till serien och dess innehåll. De menade att de kunde känna igen sig i beteendet hos de flesta av karaktärerna i olika sociala situationer. De menade att de *kände igen* och *förstod* beteendet hos de ”snällare” och ”vettigare” karaktärerna, medan de endast kände igen beteendet hos de andra. Men detta menade de att många sociala situationer gällandes bråk eller gruppindelning gick att finna på deras skolor eller arbetsplatser, och hur människor beter sig mot varandra i sådana situationer var bekant. Däremot erkände de inte att de *förstod* beteendet hos de som var elaka, fast de hade sett sådant innan. De flesta kände även att de kunde relatera till festernas karaktär och hetsen av att dricka och hängla, men mer till en tid då informanterna var yngre. De menade dock inte att de saknade den svunna tiden, utan var nöjda med sina liv nu. Det fanns alltså en identifikation men oftast till en tidigare tid i deras liv, men inte önskan att uppnå detta idag. Är det ändå en typ av verklighetsflykt? Svar ja, även om informanterna inte önskar att de levde som ungdomarna i PH gör, nu, så påverkar identifikationen till igenkänning och lustkänslor att se programmet. Och i många fall ville informanterna gärna vara med en vecka i PH, för att få lite mer fest i vardagen eller ha den gemenskapen som fanns där. Benämningen på verklighetsflykt som jag nämnde tidigare ”undflyende av verklighetens problem”, kan vara svårtolkad i mina ögon. När man läser meningen först kanske man anser att en person behöver ha ”problem” för att vilja fly in i något de känner igen eller inte. Så behöver inte fallet vara. ”Verklighetens problem” kan vara allt ifrån vardagsstress till småsaker som gör att man helt enkelt vill koppla av och göra något annat för stunden, och det är på detta sätt mina informanter säger sig använda serien.

Om vi går in på den andra formen av verklighetsflykt, drömmande till annan värld, kan vi utläsa att denna inte var lika framgångsrik i mina intervjuer. Ingen hade en önskan om att vara

med i programmet, för att de inte ville synas i tv. Dock skulle ett flertal fundera på det om kamerorna inte fanns. Detta kan utläsas som att de egentligen skulle vilja leva den livsstilen, åtminstone ett tag, så länge ingen ser dem. Dock var det endast ett fåtal som faktiskt skulle kunna tänka sig att vara med, även utan kameror, så den typen av drömmande till annan värld kan vi finna starkare hos några. Alla informanter trodde att yngre tonåringar hade detta drömmande tankesätt i sig, och att det var huvudpoängen till att de tittar. Eftersom inte dessa tonåringar var min målgrupp och inga sådana intervjuer finns, är det svårt att svara på om så är fallet. Det enda vi kan utläsa från dessa uttal är att informanterna (vissa erkände detta också) i samma ålder tänkte på det sättet. Alla önskade ett att produktionen skulle klippa så ett bättre beteende visades på tv, då de ansåg att karaktärerna var för grova i munnen mot varandra. Det önskvärda hos alla, som man också såg när man pratade om karaktärsdrag i sig, var alltså det genuina, det snälla och gemenskapen de hade. Det är då svårt att säga att informanterna skulle drömma sig bort till ett umgänge med sådana personer som var med i PH, då det oftast såg ner på dem. Dock kom gemenskapen emellan personerna upp som något önskvärt, och det skulle kunna klassas som en typ av drömmande till annan värld som var önskat.

När vi tittat på hur eskapism uttryckt sig, är det också viktigt att se på hur dessa uttryck hjälpt människorna få utlopp för sina känslor. Då de flesta av informanterna såg på programmet för nöje eller avslappnings skull, för att tänka på något annat en stund, var det svårt att se hur utlopp för känslor skulle frodas genom tittande av programmet. I vissa fall kom skratt och ilska, men det berodde mycket på enstaka händelser i programmet. Vad som däremot känslomässigt kom ut, i diskussion av programmet med mig och andra, var ens känslor om samhället idag och det som skildras i PH. Långa diskussioner om könsroller och att programmet borde moderniseras kom från alla håll, och fastän svårigheter att ändra dessa verkade finnas, fanns en ilska över hur stereotyp programmet är.

Om vi jämför med Herzogs studie om verklighetsflykt, där hon beskriver hur kvinnorna som lyssnar på radio får utlopp för sina känslor på olika sätt, men fortfarande identifierar sig i innehållet, kan vi hitta flera intressanta aspekter. I denna jämförelse anser jag inte att tidsaspekten är lika relevant, för diskussionen som jag kommer ta upp bör vara den samma nu som då. Medan kvinnorna där använde sig av sketcherna för att ”våga” uttrycka känslor, verkar mina informanter inte använda PH som ett substitut för något. Istället för att uttrycka starka känslor genom programmet slappnar informanterna av från deras inneboende känslor, i

vad jag kan utläsa av vad som sagt. Något som Herzog diskuterar är graden av hur äkta verklighetsflykt kan vara om den påminner för mycket om ens eget liv. I min studie, tycker inte informanterna att deras liv påminner särskilt mycket om sina liv idag, men de känner ändå en viss typ av identifikation. (Det är till exempel betydligt mer identifikation i detta än vad som skulle finnas med någon typ av fantasy-serie, för att göra en jämförelse). Enligt Herzogs mått skulle informanterna i min studie också låna en upplevelse, mer än att kalla det verklighetsflykt, med tanke på att det främst finns en identifikation hos informanterna. Dock ser jag svårigheter med att kalla en flykt lånad, för oavsett om man slutar använda sig av en verklighetsflykt, kan man aldrig "lämna tillbaka den". Istället ser jag på det som att det finns olika nivåer på flykter, och skillnader på positiv eller negativ verklighetsflykt. Jag skulle vilja avsluta detta analyserande stycke om eskapism med ett citat som säger något om eskapism överlag.

"Escapism, I will argue, is human – and inescapable. There is nothing wrong with escape as such. What makes it suspect is the goal, which can be quite unreal. And what is wrong with the unreal – with wild fantasy? Nothing, I would say, so long as it remains a passing mood, a temporary escape, a brief mental experiment with possibility" (Yi-Fu Tuan 1998)

Något jag inte ville ha som utgångspunkt men ändå redovisade, var de olika demografiska aspekterna såsom kön, boendesituation, civil status samt om informanterna bodde i en storstad eller småstad. Efter en noggrann jämförelse över svaren verkar det inte som att några av dessa aspekter spelar särskilt utmärkande roll, inte vid frågorna som jag ställt i vilket fall. Det enda skillnaden jag kan se är att kvinnorna i studien oftare tog upp att männen i PH pratade om kvinnorna på ett nedlåtande sätt. Samtidigt tog även männen i min studie upp det onödigt stereotypa med könsrollerna i programmet. Det verkade som min målgrupp var relativt överens om de stora frågorna, vilket man också kan jämföra till Herzog, Radway och Hills studier. Speciellt de två förstnämnda, som gjordes i en annan tid med andra möjligheter för just kvinnor, speglar en annan generation och en annan tid. Vissa av problemen som kvinnorna i dessa studier har tar mina informanter för givna att de inte ska finnas idag. Jag själv antog att det inte skulle finnas några större skillnader mellan mina informanter, men väljer ändå att ha kvar dessa demografiska punkter synliga för egen jämförelse.

10. Sammanfattning & Slutdiskussion

Syftet med denna studie var att se varför människor valde att titta på den dagsaktuella reality-såpan Paradise Hotel. Serien har nått stor framgång de senaste åren och det låg i mitt intresse att se vilka orsaker som fanns bakom ett aktivt och intresserat tittande av serien. Jag ville gå in på djupet och göra en receptionsstudie för att se vilka motiv tittarna själva angav som relevanta. Samtidigt som jag gjorde detta ville jag ta reda på om det handlade om en verklighetsflykt hos tittarna och på vilka sätt denna i så fall uttryckte sig.

Tidigare receptionsstudier har gjort på populärkultur gällande eskapism, och även tidigare studier på just reality-serier. Jag hade Herta Herzogs radiostudie, Janice Radways novellstudie samt Anette Hills studie om reality-såpor överlag som grund. Dessa resultat visade att eskapism uttrycktes både genom identifikation till någon eller något och ett drömmande till en annan värld. Jag tog med mig deras resultat för att formulera nya, mer dagsrelevanta frågor om ett mer utvecklat digitalt samhälle. Detta gjorde jag genom att ställa frågor som vad som ansågs åtråvärt och inte i serien, vad man kunde identifiera sig själva med men även vad för olika aspekter som påverkat dem till att följa serien. Vad som var dagsrelevant med detta var att mycket aspekter innefattade digital utveckling, sociala medier och en stor mediebevakning kring serien. Jag använde teorin Uses and gratification studies och uttrycket eskapism som grund för min studie. Jag använde kvalitativa forskningsintervjuer, två fokusgruppintervjuer och fem enskilda djupintervjuer, för att ställa mina frågor. Dessa frågor formulerade jag på ett sådant sätt så att jag tillslut skulle kunna besvara mina forskningsfrågor.

Mina forskningsfrågor:

Varför väljer folk att titta på reality-serien Paradise Hotel?

Är tittandet en typ av verklighetsflykt och hur kommer det i så fall till uttryck?

Mina resultat visade att de elva informanter som jag intervjuade hade ganska liknande åsikter när det gällde varför de väljer att titta. De började titta på programmet på grund av all mediebevakning kring programmet, samt på grund av att många i omgivningen pratade om serien. De anser att det är svårt att sluta kolla för att formatet påminner så mycket om en

vanlig serie, vilket gör att det är de sociala relationerna i programmet som är spännande och håller tittarna kvar. De anser att den primära anledningen för tittande är nöje och avslappning från vardagen, då de anser att de slipper tänka lika mycket i ett sådant här program. Många hävdar att det är tack vare den digitala utvecklingen som gör att man kan följa karaktärerna på Twitter och Instagram, samt diskutera om programmet på flera forum och se mycket extramaterial, som gjort att det har blivit en så stor och vanlig grej att se på programmet. Det är också av den anledningen det är svårt att sluta titta, man hör oftast på något håll det man missat i serien. De tror också att det är på grund av den digitala utvecklingen och en mer modern livssyn som det är mer accepterad att se på ett program som kan klassas som "fulkultur". Vad tittarnas gillar mest i programmet är när det väl dyker upp personer som är glada och ärliga, men samtidigt njuter de av konflikterna och överraskningar i programmet.

Jag har även kommit fram till att det existerar olika typer av verklighetsflykter hos mina informanter. Många kände identifikation till händelser i programmet, sådana som de upplever finns i det verkliga livet. Även i relationer och beteendet mellan karaktärerna i serien kan de förstå de flesta, speciellt de underlägsna och snälla, medan de känner igen (men inte riktigt förstår) de andra, elaka/dummas beteende. De flesta kände igen sig i beteendet när de själva var tonåringar, men menade att de inte skulle bete sig på samma sätt i vuxen ålder. Även en typ av drömmande fanns med, även om den typen av verklighetsflykt inte verkade vara lika stark. Informanterna trodde att de yngre tittarna säkerligen drömde sig bort till världen i paradiset, men inte de själva. De längtade efter sol och resor, och kunde gärna byta ut en vecka av sitt liv till en vecka i programmet, men endast utan kameror. De alla ansåg ändå att programmet speglade samhället men i en större skala och på ett mer extremt sätt.

I likhet med Herzogs studie så fanns identifikationen med som en viktig punkt av vad som spelade in vid tittandet. Även andra saker som att man får utlopp för sina känslor var detsamma som i Herzogs studie. Själva begreppet eskapism och dess uttrycksformer verkar inte ha förändrats över tid eller medium, det visar sig på samma sätt men i annan form. Såsom kvinnorna i Herzogs studie kände identifikation med kvinnorna i radiosketcherna finner även mina informanter en viss identifikation med hur Paradise hotel-deltagarna lever.

Livsstilmässigt skiljer sig de två studierna enormt, men uttrycken för eskapism är detsamma. Även i Radways studie ser vi tydliga likheter i form av hur eskapism ger uttryck för en drömvärld, även om denna del gör sig mindre påmind i min studie. Annette Hills studie, som jag haft som grund i utformandet av mina intervjufrågor och teman, har varit till stor hjälp för

att se vad som är de viktigaste ämnena att diskutera gällande reality-såpor. Hur min studie skiljer sig en aning från Hills kan man dock se på att hennes två stora teman, sanningshalten i programmet samt förmågan att lära sig något, inte var av så stor vikt i min studie. Även om dessa ämnen spelade roll, verkar vi idag ha gått från ett skifte till andra frågor som spelar roll. Det som togs upp av mina informanter och som fördes livliga diskussioner om, var jämställdhet mellan kön, representation av dessa och hur mycket produktionen styr över innehållet i serien. Dessa frågor är intressanta och skulle kunna ligga till grund för en framtida studie om reality-genren.

11. Käll- och litteraturförteckning

Referenser:

Ahlström, Peter (2013) ”*Framtiden för Svensk TV: Hur hanteraren den förändring av marknaden för TV som följer med internet.*” Uppsala: Examensarbete

<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A705077&dswid=7527>

Bjur, Jakob (2009) ”*Transforming Audiences: Patterns of individualization in television viewing*”. Göteborg: Livréna AB

Durham Peters, John & Peter Simonson (2004) ”*Mass Communication and American Social Thought: Key Texts 1919-1968*” USA: Rowman & Littlefield Publishers, Inc

http://www.google.se/books?hl=sv&lr=&id=BVwdAAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR5&dq=%22On+borrowed+experience%22+f%C3%B6rfattare:Herta+f%C3%B6rfattare:Herzog&ots=lpL97SjHb6&sig=vUzfoqcS1IJwjyO04tQTM4Jbgs&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

2014-11-27

Ericson, Staffan (2004) ”*Två drömspel: från Strindbergs modernism till Potters television*”. Stockholm: Brutus Östlings bokförlag Symposion

Gustavsson, Matilda (2014-11-10) ”*Spelet om Paradiset.*” Dagens Nyheter

<http://www.dn.se/kultur-noje/film-tv/spelet-om-paradiset/>

Hill, Annette (2005) ”*Reality TV: Audiences and Popular Factual TV*”. Oxon: Routledge

Katz, Elihu (2011) ”*Uses and gratifications research*”. JSTOR

<http://www.jstor.org/discover/10.2307/2747854?sid=21104948539621&uid=4&uid=2&uid=3738984>

2014-12-04

Kvale, Steinar (1997) ”*Den kvalitativa forskningsintervjun*”. Lund: Studentlitteratur

Lexicon (2014-12-17)
<http://www.ordboken.nu/>

Radway, Janice A. (1984) "*Women read the romance: the interaction of text and context*"
JSTOR
<http://www.uky.edu/~addesa01/documents/WomenReadtheRomance.pdf>
2014-11-27

Svensson, Dan (2008) "*Eskapism: en analys av Edward Albees Who's afraid of Virginia Woolf?*" Växjö: Examensarbete
<http://lnu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A205817&dswid=2566>
2014-12-10

SVT (2014-11-28)
<http://www.svt.se/omsvt/fakta/var-historia/mer-tv-historia>

Tuan, Yi-Fu (1998) "*Escapism*". London: The John Hopkins Press Ltd.

Tv.nu (2014-12-25)
<http://www.tv.nu/>

Wallroth, Emmelie (2014-11-25) "*Fler sökte till Paradise Hotel än lärarhögskolan*" Metro
<http://www.metro.se/nyheter/fler-sokte-till-paradise-hotel-an-lararhogskolan/EVHnip!3TaAdu1S56A/>

Telefonsamtal:

Mastiff – a zodiak media company (2014-12-05)

12. Appendix

Bilaga 1.

Intervjuschema.

1. Var och hur bor du?
2. Vilken civil status har du?
3. Hur gammal är du?
4. Hur ofta tittar du på Paradise Hotel?
5. Har du sett tidigare säsonger? Vilka?
6. Tittar du oftast ensam eller tillsammans med någon, isåfall vem?
7. Var tittar du oftast på programmet?
8. Ser du någonsin på extramaterial (tv3play exempelvis)?
9. Skulle du vilja vara med i Paradise Hotel? Varför?
10. Skulle det vara någon skillnad på ovanstående fråga om det inte fanns kameror?
11. Varför skulle du säga att du kollar på programmet? (För nöje, avkoppling, utträkning, spänning etc.)
12. Vad fick dig att börja kolla på serien? (Hört genom vänner, reklam, läst om etc.)
13. Vad tycker du om karaktärerna? Vilka gillar/ogillar du?
14. Känner du förståelse i deras beteende? Hur?
15. Tror du att karaktärerna är sig själva? Vid vilka tillfällen? Tänker du på sådant när du tittar?
16. Skulle det spela någon roll om karaktärerna spelade en "roll"?
17. Varför tror du att folk tittar på programmet? Är det samma orsaker du har?
18. Känner du igen dig i situationer? Tror du att det spelar in vid varför du tittar? Hur?

19. Tror du att folk som tittar överlag önskar att de var med i serien?
20. Vad lär du dig av att titta på serien?
21. Skäms du över att du tittar?
22. Tycker du att serien säger något om hur samhället är? På vilket sätt? Spelar det roll vid tittandet?
23. Pratar du mycket om programmet med andra?
24. Har något i serien fått dig att tänka annorlunda på samhället eller människor överlag?
25. Tror du att serien har påverkat dig negativt eller positivt på något sätt? Hur?
26. Skulle du säga att något i serien påminner om ditt liv? Spelar det roll vid tittandet?
(Eller tittar du för att det skiljer sig)
27. Skulle du säga att ditt liv är roligare än livet där? Spelar det roll vid tittandet?
28. Hur känner du dig när du tittar? Har du starka känslor?
29. Är det lätt att släppa vad som hänt i ett avsnitt efteråt?
30. Är du nöjd med ditt liv nu på alla fronter? Vad skulle du vilja ändra?(Varför har du inte gjort det innan?)
31. Finns det något hos karaktärerna som du önskar att du såg mer av hos dig själv eller dina vänner?
32. Vad tycker du om uppbyggnaden av spelet i serien?
33. Vad tycker du om att man spelar i par om man och kvinna? Bör denna uppdelning finnas? Skulle det vara lika intressant om det var uppbyggt på andra sätt?
34. Vad är roligast att titta på i fråga om karaktärernas beteende (när de är snälla/romantiska/elaka)? Varför?
35. Varför tror du att du inte kan sluta kolla på serien?(om så är fallet)
36. Vad tycker du om formaten på programmet? Är det bättre idag än tidigare säsonger?
37. Är det bra att det är både straighta, bi-och homosexuella personer med eller spelar det ingen roll? Varför?

38. Önskar du att du la ner mindre tid på programmet? Varför?
39. Vad tycker du om att många yngre tonåringar ser på programmet? Skulle du låta dina barn se på det i den åldern? Bör något censureras?
40. Vem är en värdig vinnare av Paradise hotel? Varför?
41. Vad skulle du vilja ändra i serien?